

Sara Niskanen

VARHAISKASVATUKSEN AJANKUVA

Median esittämä huolipuhe varhaiskasvatuksesta

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Tammikuu 2024

TIIVISTELMÄ

Sara Niskanen: Varhaiskasvatuksen ajankuva – Median esittämä huolipuhe
varhaiskasvatuksesta
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Kasvatustieteiden kandidaattiohjelma, varhaiskasvatuksen opettaja
Tammikuu 2024

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastelin, millaista ajankuvaa media luo varhaiskasvatuksesta. Olin kiinnostunut tutkimuksessa siitä, millaista huolipuhetta Yleisradion verkkouutisissa esitetään varhaiskasvatuksesta ja toisaalta myös siitä, millaisia ratkaisuehdotuksia uutisissa esitetään ongelmien ratkaisemiseksi.

Toteutin tutkimuksen laadullisena tutkimuksena ja tutkimusmenetelmänä käytin Erving Goffmanin kehittämää kehysanalyysiä. Tutkimusaineistoni koostui 24:stä Yleisradion verkkouutisesta, jotka oli julkaistu Yle uutisten verkkosivuilla ajanjaksolla 1.5.2023–30.9.2023. Tutkimuksessani oli kaksi tutkimuskysymystä, jotka olivat seuraavat: millaista huolipuhetta Ylen uutisissa esitetään varhaiskasvatuksen tilasta ja millaisia ratkaisuja Ylen uutisissa ehdotetaan varhaiskasvatuksen ongelmien ratkaisemiseksi?

Kehysanalyysin avulla löysin uutisista kuusi huolikehystä ja kuusi ratkaisukehystä. Huolikehykset vastasivat ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni, jossa tarkastelin, millaista huolipuhetta Ylen uutisissa esitetään varhaiskasvatuksen tilasta. Ratkaisukehykset vastasivat puolestaan toiseen tutkimuskysymykseeni, jossa kysyin, millaisia ratkaisuja Ylen uutisissa ehdotetaan varhaiskasvatuksen ongelmien ratkaisemiseksi. Huolikehyksiä olivat resurssipulakehys, laskeva lapsimäärä -kehys, jättipäiväkotikehys, leikkauskehys, puutteelliset tilat -kehys ja enemmän alle 3-vuotiaita varhaiskasvatuksessa -kehys. Tärkein huolikehyksistä oli resurssipulakehys, joka löytyi 13 uutisesta. Ratkaisukehyksiä olivat lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehys, keskittämiskehys, kuntakehys, kannustinkehys, henkilökunnan sopeutuminen -kehys ja uudisrakentamisen kehys. Tärkein ratkaisukehys oli lisää resursseja varhaiskasvatukseen, joka löytyi 11 uutisesta.

Tutkimustulokset osoittivat, että varhaiskasvatusta käsittelevässä uutisoinnissa on moninaista huolipuhetta varhaiskasvatuksen tilasta. Ehdottomasti suurin ongelma alalla on uutisoinnin mukaan pula riittävistä resursseista. Resurssipula näkyy varhaiskasvatuksessa tyytymättömyytenä alan palkkaukseen sekä merkittävänä työvoimapulana. Äärimmäisissä tilanteissa akuutti resurssipula uhkaa paikoin jo lasten terveyttä ja hyvinvointia. Tärkeimpänä ratkaisuna varhaiskasvatuksen ongelmiin Ylen uutisissa esitettiin alan nykyistä parempaa resurssointia. Tutkimustulokset saava tukea aikaisemmista tutkimuksista, joissa on nostettu esille alan vakava resurssipula.

Avainsanat: varhaiskasvatus, kehysanalyysi, huolipuhe, media, resurssit

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TUTKIMUKSEN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1	Varhaiskasvatus suomalaisessa yhteiskunnassa	6
2.2	Varhaiskasvatus muutoksessa	7
2.3	Media ja uutinen.....	9
2.4	Median vaikutusvalta	10
2.5	Huolipuhe	11
3	TUTKIMUSTEHTÄVÄ	12
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	13
4.1	Metodologinen lähestymistapa	13
4.2	Aineisto	14
4.3	Aineiston analyysi	15
5	TUTKIMUSTULOKSET	18
5.1	Huolikehykset.....	18
5.2	Ratkaisukehykset.....	24
6	POHDINTA	31
6.1	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	31
6.2	Tutkimusetiikka	34
6.3	Tutkimuksen luotettavuus	36
6.4	Tutkielman merkitys ja jatkotutkimusaiheet	38
	LÄHTEET	39
	LIITTEET	43
	Liite 1: Tutkimuksen uutisaineisto	43
 TAULUKOT		
	TAULUKKO 1. HUOLIKEHYKSET	19
	TAULUKKO 2. RATKAISUKEHYKSET	25
 KUVIOT		
	KUVIO 1. ANALYYSIPROSESSIN VAIHEET	16

1 JOHDANTO

Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena on tutkia sitä, millaista ajankuvaa media luo varhaiskasvatuksen tilasta. Olen kiinnostunut etenkin siitä, millaista huolipuhetta varhaiskasvatuksesta tuotetaan median uutisoinnissa. Huolipuheen lisäksi olen kiinnostunut siitä, millaisia ehdotuksia mediassa esitetään kriisiytyneiden ongelmien ratkaisemiseksi.

Varhaiskasvatusta on kehitetty viime vuosina voimakkaasti ja varhaiskasvatuksen laatu on noussut uudella tavalla tutkimuksen ja poliittisen arvioinnin ja mielenkiinnon kohteeksi (Karila ym., 2017). Varhaiskasvatus on myös ollut lähivuosina runsaasti esillä uutismediassa ja erilaiset varhaiskasvatukseen liittyvät ilmiöt ovat ylittäneet uutiskynnyksen. Siksi tutkimuksen aiheena oleva median puhe varhaiskasvatuksesta on ajankohtainen ja tärkeä paitsi varhaiskasvatuksen kontekstista, myös laajemmassa yhteiskunnallisessa kontekstissa. Se, millaisia uutisia mediassa esitetään varhaiskasvatuksesta, ei ole yhdentekevää, koska uutisointi vaikuttaa uutisia lukevien ihmisten mielikuviin siitä, millaista varhaiskasvatus ja sen laatu ovat (Ranta & Sintonen, 2023). Jatkuva negatiivinen uutisointi voi johtaa varhaiskasvatuksen arvostuksen laskuun tai esimerkiksi huoleen niiden lasten hyvinvoinnista, jotka osallistuvat varhaiskasvatukseen.

Median uutisointia on tärkeää tarkastella kriittisesti, koska medialla on paljon valtaa: media nostaa tiettyjä aiheita ja näkökulmia julkisuuteen ja jättää jotkin asiat uutisoinnin ulkopuolelle. Hyödynnän tässä laadullisessa kandidaatintutkielmassa menetelmänä Erving Goffmanin (1974) kehittämää kehysanalyysiä, jonka avulla tarkastelen sitä, millaista huolipuhetta uutisissa tuotetaan varhaiskasvatuksesta ja toisaalta myös sitä, millaisia ratkaisuja varhaiskasvatuksen ongelmiin samoissa uutisissa esitetään.

Tutkielman aihe on yhteiskunnallisesti merkittävä, koska laadukas varhaiskasvatus on tärkeää yhteiskunnan toimivuudelle ja varhaiskasvatuksen piirissä oleville perheille – ennen kaikkea varhaiskasvatuksessa on kuitenkin

kyse tärkeästä lasten oikeudesta. Ajankuvan luominen varhaiskasvatuksen uutisoinnista antaa arvokasta tietoa siitä, millaista huolipuhetta varhaiskasvatuksen resursseista käydään 2020-luvulla.

Tutkielman rakenne etenee siten, että esittelen aluksi tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat. Teoreettisen viitekehyksen jälkeen kerron tutkimuksen tutkimuskysymykset, jonka jälkeen esittelen, kuinka tutkimus on toteutettu ja kerron, millaisia tutkimustuloksia analyysin avulla sain. Tutkimuksen lopuksi peilaan tutkimustuloksia tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin. Viimeisessä luvussa pohdin myös tutkimuksen etiikkaa ja luotettavuutta, sekä sitä, millaisia jatkotutkimusaiheita tutkimustulokset herättävät.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Varhaiskasvatus suomalaisessa yhteiskunnassa

Varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen tasa-arvoa vahvistava koulutuspalvelu, joka rakentuu hoidon, opetuksen ja kasvatuksen muodostamasta kokonaisuudesta (Kangas ym., 2022). Varhaiskasvatus on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, jossa tuetaan kokonaisvaltaisesti lapsen iän ja kehityksen mukaista kasvua, hyvinvointia, terveyttä sekä lapsen oppimisen edellytyksiä ja elinikäistä oppimista (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Varhaiskasvatuksella on Suomessa vakiintunut asema ja valtaosa lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatukseen osallistui vuonna 2020 yhteensä 245 255 lasta, mikä vastaa noin 77 % kaikista 1–6-vuotiaista lapsista Suomessa (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2021).

Suomalaisessa lastenhoitopolitiikassa on ollut monia tavoitteita: yhtäältä on haluttu edistää vanhempien työllisyyttä ja tasa-arvoa sukupuolten välillä, toisaalta on haluttu tarjota mahdollisuus valita perheelle sopiva lapsen hoitomuoto (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2023). Perheiden varallisuus vaikuttaa kuitenkin siihen, kuinka todennäköisesti lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen ja kuinka nuorena lapsi aloittaa varhaiskasvatuksessa. Kirsti Karilan ja kumppaneiden (2017) mukaan päiväkotimuotoiseen varhaiskasvatukseen osallistutaan sitä todennäköisemmin, mitä korkeammat perheen tulot ovat, kun taas pienimmissä tuloryhmissä osallistutaan varhaiskasvatukseen selvästi muita ryhmiä harvemmin. Lisäksi suurituloisimpien kotitalouksien lapset osallistuvat kaikkiin varhaiskasvatuksen muotoihin muita tuloryhmiä nuorempina (Karila ym., 2017). Se, millainen ekonominen tausta perheillä on, vaikuttaa siis siihen, kuinka perhe käyttää varhaiskasvatuksen palveluita. Tämä voidaan nähdä haasteeksi, sillä varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on yhdenvertaisuuden vahvistaminen.

2.2 Varhaiskasvatus muutoksessa

Varhaiskasvatus alana on ollut runsaasti esillä mediassa 2010- ja 2020-luvuilla. Syitä ovat olleet varhaiskasvatuksen suuret muutokset, kuten varhaiskasvatuksen nimen muuttuminen päivähoidosta varhaiskasvatukseksi. Samassa yhteydessä varhaiskasvatus siirtyi sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudesta opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuuteen (Ranta ym., 2021). Hallinnonalan muutoksen jälkeen uudistettiin vanha päivähoitolaki (Laki lasten päivähoidosta 36/1973) niin, että uusi lapsen oikeuksia pedagogiikkaan ja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen vahvistava varhaiskasvatustilaki tuli voimaan vuonna 2015 (Laki lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta 580/2015). Uutta varhaiskasvatustilakia valmisteltaessa korostettiin, että lain tavoitteena on turvata kaikille lapsille oikeus pedagogisesti laadukkaaseen varhaiskasvatukseen (Ranta ym., 2021). Laadukkaan varhaiskasvatuksen tavoite on tärkeä, koska tiedetään, että nimenomaan laadukas varhaiskasvatus on yhteydessä sekä yhteiskunnan että yksilön tasolla hyvinvointiin, tuottavuuteen ja elämänhallintaan (Heckman ym., 2006).

Hallinnollisten muutosten lisäksi julkisessa keskustelussa ovat olleet vahvasti esillä etenkin varhaiskasvatuksen resursseihin liittyvät teemat, kuten varhaiskasvatuksen työntekijöiden matala palkkaus ja alan työvoimapula, johon liittyy esimerkiksi henkilöstön nopea vaihtuvuus (Kangas ym., 2022; Sirvio ym., 2023). Tutkimuksia ja raportteja on tehty etenkin varhaiskasvatuksen kuormittavista työolosuhteista ja henkilöstöresurssien puuttumisesta (ks. esim. Paananen & Tammi 2017; Repo ym., 2020). Perhon ja Korhosen (2012) tutkimuksen mukaan työtyytymättömyys on varhaiskasvatuksessa yhteydessä ennen kaikkea työn matalaan palkkaan. Myös varhaiskasvatuksen resurssien puute, varhaiskasvatuksen säästötoimet ja tehokkuusajattelu haastavat työtyytyväisyyttä. Resurssipula konkretisoitui jo vuonna 2012 liian suurina lapsiryhminä ja pulana kelpoisista opettajista (Perho & Korhonen, 2012).

Havisalmi ja Reunamo (2023) toteavat, että varhaiskasvatuksen resurssipula ja riittämättömät rakenteet ovat suurin tekijä sille, että varhaiskasvatus koetaan paikoin jopa kaoottiseksi. Heidän mukaansa resurssien

puutteet johtavat varhaiskasvatuksen kentällä siihen, että tilaa ja mahdollisuuksia varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin arvioivaan tarkasteluun, toiminnan kehittämiseen ja yhteisesti käytyyn reflektioon ei ole. Havisalmi ja Reunamo (2023) myös muistuttavat, että resurssien puute ei ole ainoa varhaiskasvatusta kuormittava tekijä, vaan myös pedagogisen johtamisen puuttuminen ja sosiaalisten oppimisympäristöjen kuormitus lisäävät kaotisuuden tunnetta.

Lisäksi tutkijat Samuli Ranta ja Sara Sintonen ovat tutkimuksessaan (2023) havainneet, että itsessään se, kuinka varhaiskasvatuksesta uutisoidaan, on merkityksellistä, koska uutisointi vaikuttaa ihmisten mielikuviin varhaiskasvatuksen tilasta. Rannan ja Sintosen tutkimuksessa (2023) varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijat pitivät median uutisointia varhaiskasvatuksesta negatiivisena ja kokivat, että negatiivinen uutisointi vaikuttaa kielteisesti sekä yleiseen mielipiteeseen että heidän omiin mielipiteisiinsä varhaiskasvatuksesta. Toisaalta se, että varhaiskasvatuksen haasteita käsitellään mediassa, voi olla opiskelijoiden mukaan myös hyvä asia: osa opiskelijoista oli sitä mieltä, että varhaiskasvatuksen ongelmiin keskittävä uutisointi antaa realistisen kuvan uutisia seuraaville. Realistisen uutisoinnin kautta esimerkiksi yhteiskunnallisille päättäjille ja lasten huoltajille välittyy tieto varhaiskasvatuksen ahdingosta ja siitä, että ala tarvitsee lisäresursseja. Rannan ja Sintosen tuore tutkimustulos (2023) on tärkeä, sillä se tekee näkyväksi sen, että uutisoinnilla, etenkin negatiivisella uutisoinnilla, on suuri vaikutus mielikuviin varhaiskasvatuksesta.

Varhaiskasvatuksessa on tulossa merkittäviä muutoksia myös jatkossa: varhaiskasvatuksen lakireformi vietiin päätökseen vuonna 2018 ja kyseisessä reformissa määriteltiin uudelleen varhaiskasvatuksen ammattinimikkeet sekä henkilöstörakenne. Uudessa henkilöstörakenteessa tulee vähintään kahdella kolmasosalla olla korkea-asteen tutkinto, eli varhaiskasvatuksen opettajan tai vaihtoehtoisesti sosionomin kelpoisuus, ja näistä vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus (Varhaiskasvatuslaki 540/2018). Uusi laki astuu voimaan 1.1.2030 (Varhaiskasvatuslaki 540/2018).

Koska varhaiskasvatuksessa on jo nyt pula kelpoisista työntekijöistä, lakiuudistus tuo varhaiskasvatukselle merkittäviä haasteita. Resurssipulan näkökulmasta tutkijat ovat olleet kiinnostuneita esimerkiksi siitä, kuinka sitoutuneita varhaiskasvatuksen opettajiksi opiskelevat ovat tulevaan

ammattiinsa. Kantonen ja kumppanit havaitsivat tutkimuksessaan (2020), että ne opiskelijat, joilla oli jo työkokemusta varhaiskasvatuksessa työskentelystä, olivat sitoutuneimpia jatkamaan varhaiskasvatuksen opettajan ammattiin. Lisäksi tutkimuksen mukaan ne opiskelijat, jotka uskoivat omaan osaamiseensa ja tuleviin mahdollisuuksiinsa kehittää varhaiskasvatusta ja kokivat, että opettajana he saavat työssään olla luovia ja itsenäisiä, olivat tulevaan työhönsä sitoutuneempia (Kantonen ym., 2020). Myös Perhon ja Korhosen (2012) pitkäaikaisesta tutkimuksesta havaittiin, että esimerkiksi aikaisempi kokemus päiväkodissa työskentelystä, mahdollisuudet vaikuttaa omaan työhön, työyhteisön kiinteys sekä työn vaihtelevuus ja luovuus olivat yhteydessä siihen, kuinka sitoutuneita lastentarhanopettajaopiskelijat olivat tulevaan ammattiinsa.

2.3 Media ja uutinen

Median lyhyt määrittelyminen ei ole helppoa etenkin siksi, että viestinnän muodot ovat teknologian myötä moninaistuneet (Seppänen & Väliaverronen, 2012). Kotimaisten kielten keskuksen ylläpitämä Kielitoimiston sanakirja antaa sanalle media neljä määritelmää: ensimmäisen määritelmän mukaan medialla tarkoitetaan tiedotusvälineitä eli joukkoviestimiä kuten lehtiä, radiota ja muita joukkotiedotusvälineitä kokonaisuutena. Toisen määritelmän mukaan medialla voidaan tarkoittaa yksittäistä joukkoviestintäkanavaa, esimerkiksi televisiota (Kotimaisten kielten keskus). Kolmannen määritelmän mukaan medialla voidaan tarkoittaa vuorovaikutteista ja yksittäisten käyttäjien välistä viestintäkanavaa, ja neljänneksi medialla voidaan tarkoittaa lyhyesti viestintävälinettä (Kotimaisten kielten keskus). Nykyaikaiset yhteiskunnat tarvitsevat tiedotusvälineitä toimiakseen tehokkaasti, sillä ne välittävät kansalaisille heidän tarvitsemaansa tietoa (Huovila, 2002; myös Huovila, 2001a).

Uutisella tarkoitetaan juttutyyppejä, joka esittää uutta, merkityksellistä ja yllättävää tietoa vasta tapahtuneesta yleisesti kiinnostavasta tapahtumasta tai ilmiöstä, josta on saatu tietää vasta hiljattain (Pulkinen, 2008). Tapani Huovila (2001b) lisää uutisen määritelmään sen, että uutinen on totta. Uutinen pyrkii välittämään tietoa nopeasti ja tehokkaasti, eli sen ensisijainen tehtävä on tiedonvälitys – uutinen julkaistaan sisältönsä vuoksi (Huovila, 2001b). Huovilan (1995) mukaan klassisen uutisen odotetaan vastaavan ”ns. viiden M:n ja

yhden K:n kysymyksiin. Ne ovat mitä, missä, milloin, miksi ja miten sekä kuka.” (Huovila, 1995). Tiivistäen voisi todeta, että uutisen tarkoitus on välittää kansalaisia kiinnostavaa totuudellista tietoa puolueettomasti, nopeasti ja selkeässä muodossa.

2.4 Median vaikutusvalta

Se, mitä ja mistä näkökulmasta erilaisista ilmiöistä ja yhteiskunnallisista aiheista mediassa ja uutisissa kerrotaan, ei ole yhdentekevää. Medialla on yhteiskunnallista vaikutusvaltaa, sillä media pystyy vaikuttamaan yleiseen mielipiteeseen ja sen muutokseen (Pinto ym., 2019). Median toimintaa voidaan tarkastella esimerkiksi kognitiivisen vinouman, vahvistusharhan näkökulmasta. Vahvistusharhassa on kyse siitä, että ihmisillä on taipumus luottaa omiin, jo olemassa oleviin oletuksiinsa sekä sisäistää sellaista tietoa, joka sopii yhteen heidän olettamustensa kanssa (Klayman, 1995). Kun media uutisoi varhaiskasvatuksen haasteista ja ongelmista systemaattisesti, voi mediaa seuraavien ihmisten mielikuva varhaiskasvatuksesta muodostua kielteiseksi.

Viestintäteknologia on sekä kehittynyt että levinnyt nopeasti ja samalla se on muokannut informaatioympäristöämme. Muutos on ollut nopeaa etenkin siirtymässä perinteisestä journalistisesta mediasta internetiin ja sosiaaliseen mediaan (ks. esim. González-Bailón, 2017). Vaikka sosiaalinen media on avannut täysin uudenlaisia ulottuvuuksia medialle, myös perinteiselle medialle ja sen tarjonnalle on edelleen kysyntää, median kanavat ovat vain muuttuneet. Esimerkiksi uutisia luetaan edelleen, mutta niiden lukeminen on vain siirtynyt etenkin nuorilla sukupolvilla paperisanomalehdistä ja televisiouutisista internetissä ja sosiaalisessa mediassa oleviin uutisiin (ks. Reunanen ym., 2023). Kaikkiaan kuitenkin jo 89 % suomalaisista kertoo lukevansa uutisia viikoittain verkossa (Reunanen ym., 2023). Verkko uutisten tavoitavuutta voidaan siis pitää yhteiskunnassamme hyvin merkittävänä.

Medialle on houkuttelevaa tarttua aiheisiin, jotka ovat tunteita herättäviä. Tutkimuksissa on havaittu, että media vaikuttaa ihmisten asenteisiin ja mielipiteisiin (Bell & Dittmar, 2011) ja että media keskittyy sellaisiin aiheisiin, joista suurella yleisöllä on jo tietoa ja mielipide (Pinto ym., 2019). Varhaiskasvatus, jossa toimitaan pienten lasten kanssa kodin ulkopuolella, on aihe, joka voi

herättää paljon tunteita ja mielipiteitä potentiaalissa uutisten lukijoissa. Onkin ymmärrettävää, että myös media on kiinnostunut varhaiskasvatuksesta ja etenkin sen mahdollisesti tunteita herättävistä ilmiöistä.

2.5 Huolipuhe

Tässä tutkimuksessa hyödynnän keskeisenä käsitteenä huolipuhetta. Laine ja kumppanit (2023) kuvailevat, että huolipuheella tarkoitetaan puhetapaa, jossa jotain ilmiötä lähestytään mahdollisten ongelmien kautta.

Huolipuhetta on terminä hyödynnetty kasvatustieteissä ja sosiaali- ja terveydenhoitoalan tutkimuksessa ja opinnäytetöissä. Esimerkiksi Peltolan ja kumppanien tutkimuksessa (2020) tarkasteltiin oppilashuollossa työskenteleviä ammattilaisia ja heidän sanoittamaansa huolipuhetta työstään. Oppilashuollon ammattilaisten työssä huolipuhe oli moninaista: huolipuheessa korostuivat esimerkiksi työkentän ajankohtaiset teemat ja haasteet (Peltola ym., 2020). Peltolan ja kumppanien tutkimuksen (2020) mukaan huolta koettiin kaksijakoisesti: huoli voitiin kokea pienenä ja myönteisenä, toimintaan aktiivivana huolehtimisena ja toisaalta kuormittavana ja voimavaroja kuluttavana. Tässä tutkimuksessa tarkoitan huolipuheella median esittämää puhetta, jossa esitetään jonkinlainen huoli tai ongelma varhaiskasvatuksen nykytilasta.

3 TUTKIMUSTEHTÄVÄ

Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut siitä, millaista huolipuhetta Yleisradion eli Ylen uutisissa esitetään varhaiskasvatuksesta ja millaiset ehdotukset varhaiskasvatuksen ongelmien ratkaisemiseksi saavat tilaa Ylen uutisissa. Olen kiinnostunut nimenomaan Ylen uutisista ja Ylen luomasta kuvasta varhaiskasvatuksen kentästä, koska maksuttoman ja koko maan asioita uutisoivan Yleisradion uutisten verkkouutiset tavoittavat viikoittain 41 % suomalaisista, ja Ylen verkkouutiset ovat kolmanneksi seuratuin uutismedia internetissä Ilta-Sanomien ja Iltalehden jälkeen (Reunanen ym., 2023). Yleisradiolla on ollut historiallisesti merkittävä rooli suomalaisen yhtenäiskulttuurin rakentamisessa ja siinä, mistä suomalaiset olivat kiinnostuneita ja millainen tietoisuus ja todellisuus kansalaisille rakentui (Huovila 2002). Vaikka Yleisradion asema ei ole nyky-Suomessa enää samanlainen kuin menneinä vuosikymmeninä, luottamus Yleisradioon on edelleen vankkumaton: Yle on mittausten mukaan Suomen selkeästi luotetuin uutismedia vuodesta toiseen (Reunanen ym., 2023).

Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut varhaiskasvatuksesta tuotetusta huolipuheesta, koska varhaiskasvatuksen haasteista uutisoidaan aktiivisesti. On tärkeää selvittää, mitkä ovat ne ongelmat, jotka läpäisevät hyvin luotettavana pidetyn uutismedian Ylen uutiskynnyksen. Samalla on mielenkiintoista tarkastella sitä, millaisia ratkaisuehdotuksia uutisissa esitetään ongelmien poistamiseksi.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millaista huolipuhetta Ylen uutisissa esitetään varhaiskasvatuksen tilasta?
2. Millaisia ratkaisuja Ylen uutisissa ehdotetaan varhaiskasvatuksen ongelmien ratkaisemiseksi?

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Metodologinen lähestymistapa

Tässä kandidaatin tutkielmassa hyödynnetään kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on kuvata kokonaisvaltaisesti todellista elämää, joka on aina moniulotteista: laadullisesta tutkimuksesta onkin sanottu, että sen tavoitteena on paljastaa tai löytää tosiasioita, eikä niinkään todentaa jo valmiiksi tiedettyjä väittämiä (Hirsjärvi ym., 2009). Hanna Vilka (2021) esittää, että tutkimuksella, jossa hyödynnetään laadullista tutkimusmenetelmää, voidaan tarkastella ihmisten välistä ja sosiaalista maailmaa: laadullisten menetelmien avulla tutkija pääsee kiinni merkityksiin, jotka ilmenevät erilaisina suhteina ja suhteiden muodostamina merkityskokonaisuuksina. Vilka (2021) korostaa, että nämä merkityssuhteet palautuvat lopulta ihmisiin: ne ovat ihmisistä lähtöisin ja ne myös palaavat ihmisiin esimerkiksi ajatuksina, tavoitteiden asettamisena tai suuremmissa mittakaavassa vaikkapa yhteiskunnallisina rakenteina tai hallintavaltana. Nämä kuvaukset sopivat hyvin tutkimusaiheeseen, jonka tavoitteena on tutkia uutistekstejä, jotka sisältävät huolipuhetta – millaista kuvaa negatiiviseksi miellettyä huolipuhe välittää yhteiskunnallisesti merkittävän instituution, varhaiskasvatuksen, tilasta uutisia lukeville ihmisille?

Tässä tutkimuksessa hyödynnetään aineistona 24:ää Yleisradion verkkouutista, jotka Yle on julkaissut ajanjaksolla 1.5.2023–30.9.2023. Aineisto on kerätty harkinnanvaraisen otannan avulla. Harkinnanvarainen otanta sopii laadulliseen tutkimukseen, sillä Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan laadullisessa tutkimuksessa keskitytään usein yksityiskohtaisesti melko rajattuun aineistoon tarkoituksena analysoida rajattu aineisto mahdollisimman perusteellisesti. Tällöin tieteellisyyden tärkein kriteeri ei ole aineiston määrä, vaan laatu (Eskola & Suoranta, 1998). Koska tässä tutkimuksessa tarkastellaan varhaiskasvatuksesta esitettyä huolipuhetta sekä ratkaisuja siihen, miten

varhaiskasvatuksen ahdinkoa voitaisiin helpottaa, on myös oleellista harkinnanvaraisesti valita tutkimuksen aineistoksi sellaisia uutisia, jotka käsittelevät varhaiskasvatuksen ongelmia ja mahdollisesti näihin ongelmiin esitettyjä ratkaisuehdotuksia (vrt. Eskola & Suoranta, 1998).

4.2 Aineisto

Tutkimuksen aineistona ovat Yle uutisten varhaiskasvatusta käsittelevät sähköiset uutisartikkelit. Tein kandidaatin tutkielmaa syksyllä 2023 ja halusin tutkimuksen aineistoksi mahdollisimman tuoreita uutisia. Siksi tutkimuksen aineistoksi valikoituivat uutisartikkelit, jotka oli julkaistu ajanjaksolla 1.5.2023–30.9.2023 Yle uutisten verkkosivuilla. Yle uutisten uutisartikkelit valikoituvat tämän tutkimuksen lähdeaineistoksi uutisten tavoitettavuuden vuoksi: Ylen julkaisemat uutiset ovat maksutta kaikkien luettavissa Yle uutisten verkkosivuilla ja lisäksi Yleisradio uutisoi maantieteellisesti koko Suomen alueelta. Yle uutisten painoarvoa lisää se, että Yleä pidetään Suomen luotetuimpana uutismedianana (Reunanen ym., 2023). Tässä tutkimuksessa tarkastelemallani ajanjaksolla touko-syyskuussa vuonna 2023 Yle oli julkaissut varhaiskasvatukseen liittyviä uutisia maantieteellisesti laajasti ympäri Suomea, Uudeltamaalta Lapin maakuntaan.

Aineiston hankinta alkoi siitä, kun hain hakusanalla ”varhaiskasvatus” uutisia Yle uutisten verkkosivuilta. Tällä haulla selvisi, että Yle oli julkaissut verkkosivuillaan ajanjaksolla 1.5.2023–30.9.2023 yhteensä 81 uutista, jotka jollakin tavalla liittyivät varhaiskasvatuksen kontekstiin. Varhaiskasvatus ei ollut kaikissa uutisissa ainoana aiheena, vaan uutisessa saatettiin tarkastella laajemmin perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämistä jossakin tietyssä kunnassa. Aineiston uutisissa käsiteltiin varhaiskasvatuksen tilannetta joko koko maan näkökulmasta käsin tai paikallisuutisena jonkin tietyn kunnan näkökulmasta. Osassa uutisista näkökulmat yhdistyivät, jolloin uutisessa tarkasteltiin jonkin yksittäisen kunnan varhaiskasvatuksen haasteita ja peilattiin niitä koko maan tilanteeseen.

Olen valinnut tähän tutkimukseen tutkimusaineistoksi sellaiset Ylen julkaisemat uutiset, jotka käsittelevät varhaiskasvatusta sekä jonkinlaista huolta tai haastetta, joka uutisessa liitetään varhaiskasvatukseen. Mukana on myös

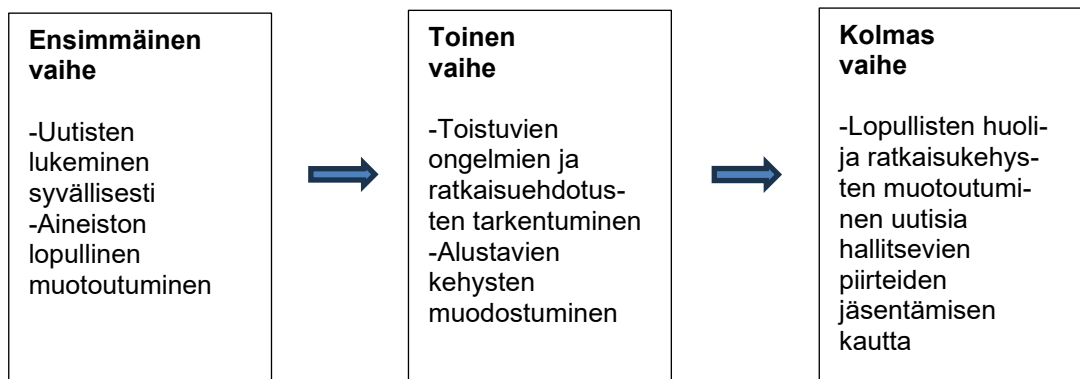
sellaisia uutisia, joissa käsitellään koulutusta myös laajemmin, esimerkiksi niin, että tarkastelussa on varhaiskasvatus ja perusopetus. Näissäkin uutisissa käsitellään varhaiskasvatusta jonkin ongelman kautta. Näiden rajaavien perusteluiden avulla rajasin 81:stä uutisesta 24 uutista, jotka muodostavat tämän tutkimuksen aineiston. Uutiset, jotka muodostivat tutkimuksen aineiston, ovat listattuna tutkimuksen lopussa olevassa liitteessä, *tutkimuksen uutisaineisto*.

4.3 Aineiston analyysi

Tutkimusmetodinani käytän sosiologi Erving Goffmanin (1974) kehittämää kehysanalyysiä, jonka avulla voidaan tutkia ja määritellä sosiaalisen vuorovaikutuksen ilmiöitä. Kehysanalyysin keskeinen ajatus on, että yksilöiden tavoitteena on ymmärtää erilaisia tilanteita ja tapahtumia, joita he kohtaavat. Ymmärtääkseen näitä erilaisia tilanteita ihmiset käyttävät apunaan erilaisia kehyksiä (*frame*), joiden kautta he katsovat tilanteita (Goffman, 1974). Kehykset määrittelevät sen, miten yksilön tulee tilanteessa toimia. Goffmanin (1974) mukaan kehykset auttavat ihmisiä määrittelemään yhteiselämämme tilanteita ja jäsentämään niitä – kehykset kertovat, ”mitä täällä tapahtuu?” (*“what is it that is going on here?”*).

Erkki Karvonen (2000) on tulkinnut, että kehys sisältää aina jonkin ennakkokäsityksen siitä, millainen todellisuus on ja mikä todellisuudessa on merkityksellistä. Nämä ennakkokäsitykset ohjaavat korostamaan joitakin puolia samalla kun jotkin puolet jäävät huomiotta (Karvonen, 2000). Karvosen mukaan yleisö voidaankin suostutella – tiedostaen tai tiedostamatta – ajattelemaan halutulla tavalla jostakin tietystä ilmiöstä kontekstualisoimalla ilmiö haluttuun kehykseen. Esimerkiksi historiaa voidaan näin hyödyntää poliittisena välineenä nostamalla valikoivasti esille tapauksia, jotka tukevat nykyisiä tapahtumia. Näin luodaan Karvosen mukaan kehys, joka korostaa tapahtuman tiettyjä puolia ja samalla häivyttää niitä puolia, joihin ei haluta kiinnitettävän huomiota. Ajatus siitä, että tapa, jolla jokin ilmiö kehystetään, saa esitetyn ilmiön näyttämään tietynlaiselta, on hyvin mielenkiintoinen tämän tutkimuksen näkökulmasta: huolia esille nostava kehys korostaa sitä, että ilmiöt ”varhaiskasvatus” ja ”ongelmat” kuuluvat yhteen.

Kehysanalyysi sopii analyysimenetelmäksi tähän tutkimukseen, sillä kehysanalyysin avulla voin nostaa esille Ylen uutisissa toistuvia varhaiskasvatuksen huolipuheen teemoja ja huoliin esitettyjä ratkaisuehdotuksia sekä luokitella näitä teemoja. Jos Goffmanille keskeinen kysymys oli, ”mitä täällä tapahtuu?”, minun analyysiäni ohjaisivat kysymykset ”millaista huolipuhetta uutisessa on varhaiskasvatuksesta?” ja ”millaisia ratkaisuja uutisessa esitetään varhaiskasvatuksen ongelmiin?” Analyysiprosessini muodostui kolmesta vaiheesta, jotka olen kuvannut kuviossa 1.

KUVIO 1. Analyysiprosessin vaiheet

Aloitin analyysin tekemisen siten, että tutustuin Yle uutisten uutisiin huolellisesti lukemalla niitä. Tarkoitukseni oli, että määritän uutisissa esitetyt huoli- ja ratkaisukehykset analyysin pohjalta, jotta ennakkoajatukset mahdollisista huoli- ja ratkaisukehyksistä eivät ohjaisi tai rajoittaisi ilmiön analysointia. Analyysiprosessin ensimmäisessä vaiheessa tutkimuksen aineistona käytettävien uutisten määrä vielä tarkentui: jätin aineistostani pois uutisen, joka käsitteli Siikalatvan kunnan tekemää päätöstä tukea varhaiskasvatuksen työntekijöitä 150 euron arvoisella vaaterahalla. Jätin kyseisin uutisen pois aineistostani, koska uutisessa ei esitetty suoraan huolipuhetta varhaiskasvatuksesta – jos uutisessa olisi esimerkiksi mainittu, että vaateraha otettiin käyttöön siksi, että kunnan on ollut vaikea löytää työntekijöitä varhaiskasvatukseen, olisin ottanut uutisen mukaan tutkimusaineistooni. Kyseisen uutisen poijättämisen jälkeen aineistoni koostui 24 uutisesta.

Analyysiprosessin ensimmäisessä vaiheessa luin uutisia tarkasti myös siitä näkökulmasta, esitetäänkö niissä ratkaisuehdotuksia varhaiskasvatuksen ongelmiin. Suurimmassa osassa uutisia oli esitetty ongelman lisäksi myös mahdollinen ratkaisu uutisessa esitettyyn ongelmaan, ja vain kahdesta uutisesta ratkaisuehdotus puuttui. Koska olin kiinnostunut ennen kaikkea uutisissa esitetystä huolipuheesta ja sen lisäksi mahdollisista ratkaisuista esitettyyn huolipuheeseen, en rajannut aineistostani pois niitä uutisia, joissa ratkaisuehdotusta ei esitetty.

Analyysiprosessin toisessa vaiheessa jäsentelin tarkemmin uutisissa esitettyjä varhaiskasvatuksen ongelmia ja ratkaisuehdotuksia. Näiden jäsentelyjen pohjalta muodostin alustavat kehykset. Kehysten rakentamista ohjasivat Goffmanin ajattelua mukailevat kysymykset, ”millaista huolipuhetta uutisessa on varhaiskasvatuksesta?” ja ”millaisia ratkaisuja uutisessa esitetään varhaiskasvatuksen ongelmiin?”

Flickin (2018) mukaan laadullisen tutkimuksen analyysivaiheessa huolellisuuteen ja systemaattisuuteen on tärkeää kiinnittää huomiota ja tutkijan tulee perehtyä tutkimusaineistoonsa erityisellä tarkkuudella. Kirjoitin tutkimusprosessin ajan runsaasti muistiinpanoja tutkimuksen aiheen herättämistä huomioista ja ajatuksista. Havaintojen ja ajatusten nopea kirjaaminen oli erityisen hyödyllistä analyysiprosessin aikana ja auttoi hahmottamaan uutisten piirteitä ja jäsentämään uutisia yhdistäviä kehyksiä. Kaikkiaan muistiinpanoista muodostui kandidaatintutkielmaa tukeva päiväkirja, joka täydensi ja tuki tutkimusprosessia.

Analyysiprosessin kolmannessa vaiheessa muotoilin lopulliset huoli- ja ratkaisukehykset. Huoli- ja ratkaisukehykset muotoutuivat uutisia hallinneiden piirteiden ja ilmiöiden mukaan uutisiin syvällisesti perehtymällä ja niitä ilman ennako-oletuksia analysoimalla. Sekä huoli- että ratkaisukehyksiä jäsenyi uutisista lopulta kuusi. Seuraavassa tulosluvussa esittelen uutisista löytämäni huoli- ja ratkaisukehykset.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Kehysanalyysin avulla löysin uutisaineistosta kuusi huolikehystä ja kuusi ratkaisukehystä. Huolikehyksillä tarkoitan kehystä, jossa esitetään huolipuhetta suomalaisen varhaiskasvatuksen tilasta ja ratkaisukehyksellä kehystä, jossa esitetään ratkaisu varhaiskasvatuksen ongelmiin. Seuraavaksi esittelen uutisaineistostani tunnistamani huolikehykset ja sen jälkeen ratkaisukehykset. Nostan jokaisesta kehyksestä yhden tai useamman esimerkkisitaatin aineistonani olleista uutisista. Olen numeroinut esimerkkisitaatit, jotta niihin viittaaminen tekstissä on selkeää ja helppoa. Sitateissa on mainittu, kuka tai ketkä uutisen ovat kirjoittaneet sekä päivämäärä, milloin uutinen, josta lainaus on poimittu, on julkaistu Yle uutisten verkkosivuilla.

5.1 Huolikehykset

Löytämiäni huolikehyksiä oli kuusi: 1) *resurssipulakehys*, 2) *laskeva lapsimäärä -kehys*, 3) *jättipäiväkotikehys*, 4) *leikkauskehys*, 5) *puutteelliset tilat -kehys* ja 6) *enemmän alle 3-vuotiaita varhaiskasvatuksessa -kehys*. Selkeästi yleisin kehys uutisissa oli resurssipulakehys: se esiintyi yhteensä 13 uutisessa. Kaikkien muiden kehysten esiintyvyys oli huomattavasti vähäisempää, sillä laskeva lapsimäärä -kehys oli löydettävissä kolmesta uutisesta ja kaikki loput kehykset esiintyivät kukin kahdessa uutisessa. Taulukossa 1 on kuvattu aineiston huolikehykset, kuinka monesta uutisesta kyseinen kehys löytyi ja lyhyt kuvaus siitä, millainen huolikehys oli.

TAULUKKO 1. Huolikehykset

Resurssipula-kehys	Laskeva lapsimäärä -kehys	Jättipäiväkoti-kehys	Leikkaus-kehys	Puutteelliset tilat -kehys	Enemmän alle 3-vuotiaita varhaiskasvatuksessa -kehys
13 uutisessa	kolmessa uutisessa	kahdessa uutisessa	kahdessa uutisessa	kahdessa uutisessa	kahdessa uutisessa
-Aineiston tärkein huolikehys -Merkittävin ongelma on työvoimapula, jonka nähdään johtuvan alan heikosta palkkauksesta -Äärimmäisessä tapauksessa resurssipula vaarantaa lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden -Kantaaottava, tilanteen vakavuutta korostava huolikehys	-Huolikehyksessä kunnan haasteena on laskeva lapsimäärä -Neutraali, toteava huolikehys	-Kehyksen huolipuheena uudet jättipäiväkodit, joissa on yli 200 lasta -Jättipäiväkodit aiheuttavat huoltajien lapsimäärän ja turvallisuuskysymysten vuoksi -Uutta tilannetta kuvaileva huolikehys	-Huolikehys, jossa todetaan tarve leikata varhaiskasvatuspalveluista säästöjen vuoksi -Neutraali, toteava huolikehys	-Kehyksen huolipuheena on varhaiskasvatuksen käytössä olevat tilat, jotka ovat tarpeeseen nähden riittämättömät, jopa sellaiset, ettei niitä ole tarkoitettu varhaiskasvatuksen käyttöön -Neutraali, toteava huolikehys	-Kehyksen huolipuheena on alle 3-vuotiaiden määrän nopea kasvu varhaiskasvatuksessa -Etenkin pienet lapset vaativat pysyviä hoitosuhteita ja riittävän pieniä ryhmiä -Muuttuneeseen tilanteeseen herättelevä huolikehys

Aineiston yleisin ja merkittävin huolikehys oli *resurssipulakehys*, jonka tunnistin 13 uutisesta. Resurssipulan kehyksessä korostettiin varhaiskasvatuksen puutteellisia resursseja, ennen kaikkea alan työvoimapulaa, kuten esimerkiksi 1 opetus- ja kulttuuriministeriön opetusneuvos Mervi Eskelinen toteaa.

”– Se pääasia ja pääkeino on nimenomaan henkilöstö. Meillä täytyy olla riittävästi kelpoisia työntekijöitä ja opettajia, opetusneuvos Mervi Eskelinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä (OKM) painottaa.

– Varhaiskasvatuksen työolot eivät myöskään ole parhaat mahdolliset. Se, että koko ajan toimitaan liian vähällä henkilöstöllä suhteessa lapsiin tai henkilöstöä ja lapsia siirrellään paikasta toiseen, heikentää kokemusta merkityksellisestä ja arvostetusta työstä, Eskelinen toteaa.”

(Esimerkki 1. Toivonen T. & Nousiainen I., Yle uutiset 1.8.2023)

Resurssipula liitettiin useissa uutisissa myös varhaiskasvatuksen matalaan palkkaukseen ja sen nähtiin olevan yhteydessä henkilöstön heikkoon saatavuuteen, kuten käy ilmi esimerkistä 2. Matalan palkkauksen nähtiin yhdessä uutisessa syyksi myös sille, miksi miehet eivät kouluttaudu ja hakeudu alalle, kuten esimerkissä 3 todetaan. Uutisessa Opetusalan Ammattijärjestön OAJ:n erityisasiantuntija Kirsi Sutton pitää miesten puuttumista alalta harmillisena, koska kyseessä on ala, joka tarjoaisi haasteita ja olisi sisällöltään antoisaa ja merkityksellistä.

”– – lastenhoitajat Terhi Pesola ja Petra Viitanen pitävät palkkakysymystä tärkeänä asiana työolojen kannalta.

– Se vaikuttaa niin moneen asiaan: esimerkiksi henkilöstön saatavuuteen. Kun henkilökuntaa saadaan liian vähän, jäljellä olevat kuormittuvat, sanoo Petra Viitanen.”

(Esimerkki 2. Heikinmatti, A., Yle uutiset 23.5.2023)

”Varsinaista strategiaa miesten saamiseksi alalle ei ole tehty.

– Toivotaan kyllä, että kaikki, olivat he minkä sukupuolisia tahansa, kiinnostuisivat alasta. Niin jakauma olisi tasaisempi. Tämä on hankala kysymys, sanoo Sutton. Suurimpana ongelmana Sutton pitää palkkausta. Se ei motivoi miehiä. Haasteita alalla olisi, sillä varhaiskasvatuksen opetustehtävät vaativat kovaa osaamista ja asiantuntijuutta.

– Harmi, että arvostus ei vielä näy palkassa, sanoo Sutton.

Sutton toivoo miehiä lisää varhaiskasvatukseen, koska se on antoisaa ja palkitsevaa työtä.

– Mitä paremmin lapsia opetetaan, sitä paremmin voi vaikuttaa lasten tulevaisuuteen, heidän kasvamiseen ja lopulta maailman muuttumiseen, sanoo Sutton.”

(Esimerkki 3. Komulainen, K., Yle uutiset 29.5.2023)

Resurssipulakehyksessä varhaiskasvatuksen liian niukkien resurssien nähdään äärimmäisessä tapauksessa jopa vaarantavan lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tunteen: henkilökunnan tiheä vaihtuvuus johti kaarinalaisessa päiväkodissa siihen, että päiväkotiin meneminen aiheutti lapsissa itkua,

vatsakipua ja jännittämistä. Uutisessa nimettömästi esiintyvä äiti kertoi, että hänen lapsensa ei ollut voinut vuoteen ulostaa päiväkodissa ollessaan, koska lapsi ei voinut luottaa siihen, että hän saisi apua vessakäyntiin päiväkodin henkilökunnalta:

”Henkilökunnan vaihtuvuus on ollut isoin ongelma. Lisäksi ryhmissä on väkivaltaisia lapsia, joiden käytökseen ei ole vanhempien mukaan saatu apua ja resursseja.

–Aikuiset vaihtuvat, siitä tuli viime vuoden toukokuusta ainakin loppuvuoteen asti lähes arkipäivää lapselleni. Tämä johti siihen, ettei hän lähes vuoteen käynyt kakalla päiväkodissa lainkaan. Ei ollut aikuista, keneen hän olisi luottanut niin että pyytäisi apua pepun pyyhkimiseen, ja puheista kävi myös ilmi, ettei välttämättä kukaan tulisi vaikka huutaisi, kuvailee tilannetta eräs äideistä.”

(Esimerkki 4. Lehtola, J., Yle uutiset 31.5.2023)

Laskeva lapsimäärä -kehyksessä huolipuheena oli laskeva lapsimäärä, joka oli seurausta laskevasta syntyvyydestä. Esimerkiksi Ruokolahden kunnassa oli uutisen tekohetkellä 37 lasta esiopetuksessa, mutta ennusteen mukaan kuntaan syntyisi vuonna 2023 enää kuusi lasta. Pienevän lapsimäärän vuoksi kunnat saattavat joutua sopeuttamaan varhaiskasvatuksen palveluitaan. Esimerkiksi Heinolassa laskenut lapsimäärä oli johtanut siihen, että kunta harkitsi Rainion päiväkodin lakkauttamista. Kemissä lapsimäärän lasku on ollut niin voimakasta, että lakkautusuhan alla oli neljä päiväkotia, kuten esimerkkitilanteissa 5 kuvataan.

”Päiväkodeista lakkautuslistalla ovat Hepolassa, Karjalahdella sekä Takajärvellä sijaitsevat päiväkodit sekä Koivuharjulla vuokratiloissa toimiva Toivolan päiväkotia. Vuonna 2030 Kemissä olisi neljä päiväkotia, jotka sijaitsisivat Pajarinrannalla, Kivikolla, Syväkankaalla sekä Sauvosaaressa.”

(Esimerkki 5. Mehtonen, J., Yle uutiset 8.9.2023)

Laskeva lapsimäärä -kehys on huolikehysenä hyvin neutraali ja toteava. Laskeva lapsimäärä -kehyksessä todetaan lähinnä kuntien sopeuttamis- ja supistamistarpeesta ja vain yhdessä uutisessa pohdittiin, millaisia seurauksia laskevasta lapsimäärästä on palveluihin ja sen myötä alueen perheisiin.

Kolmas uutisissa esiintyvä huolikehys oli *jättipäiväkotien kehys*. Jättipäiväkotien huolikehyksessä varhaiskasvatukseen kohdistuva huolipuhe kohdistui uusiin, yli 200 lapsen päiväkoteihin. Uudet jättipäiväkodit herättävät

ihmettelyä, ennakkoajatuksia ja myös huolta etenkin huoltajissa, mutta uudenlaiset toiminta- ja työskentely-ympäristöt ovat olleet esillä myös varhaiskasvatuksen työntekijöiden palaverissa, ja uusien ympäristöjen takia on etsitty uudenlaisia toimintatapoja. Jättipäiväkodin kehyksessä korostettiin, että jättipäiväkotien tulee olla ennen kaikkea turvallisia ja että tunne turvallisuudesta välittyy myös huoltajille, kuten esimerkkisitaatissa 6 korostetaan.

”Päiväkodin isoa lapsimäärää ihmetteleville on vakuuteltu, että rakennuksessa on ikään kuin neljä pienempää päiväkotia, joille on rakennuksessa omat ’siipensä’.”

(Esimerkki 6. Kaski, H., Yle uutiset 18.7.2023)

”Uuden rakennuksen käytännöistä on puhuttu henkilöstön kesken paljon, sanoo Ropponen.

– Otetaan paljon palavereita ja tehdään työtä, että saamme toimintatavat sujuviksi ja arjen rullaavaksi, hän toteaa.

Ropponen korostaa, että turvallisuus on pihallakin ykkösasia.

– Se, että lapsilla on turvallista olla täällä ja vanhemmat kokevat myös niin. Tämä on ehkä isoin asia, josta olemme keskustelleet.”

(Esimerkki 7. Kaski, H. & Pallonen, K., Yle uutiset 14.9.2023)

Neljäs uutisten huolikehys oli *leikkauskehys*. Leikkauskehyksessä haetaan kunnalle säästöjä varhaiskasvatuspalveluiden leikkaamisesta. Esimerkiksi Kouvolan kaupunki suunnitteli leikkauksia vuorohoidon karsimisen kautta ja tavoitteena oli säästää henkilöstökuluissa 100 000 euroa vuodessa. Jyväskylää aikoo puolestaan leikata varhaiskasvatuksesta jopa 3,4 miljoonaa euroa – leikkausuhan alla olivat muun muassa kerhotoiminta ja avoimet varhaiskasvatuspalvelut.

”Kouvolan kaupunki harkitsee lasten yö- ja viikonloppuhoidon keskittämistä isoimpiin kaupunginosiin. – – Kaupunki suunnittelee muutoksia vuoropäiväkotien aukioloaikoihin säästöjen takia. Tavoitteena on karsia henkilöstökuluista 100 000 euroa vuodessa.”

(Esimerkki 8. Tahkokorpi, M., Yle uutiset 22.9.2023)

”Varhaiskasvatukseen esitetään lähes 3,4 miljoonan euron säästöjä. Virkamiesten leikkauslistalla on muun muassa kerhotoiminnan ja avoimien varhaiskasvatuspalvelujen lakkauttaminen.”

(Esimerkki 9. Kotilainen, V., Yle uutiset 1.9.2023)

Myös leikkauskehys on toteava ja neutraali. Kehyksessä ei tarkemmin pohdittu sitä, millaisia vaikutuksia leikkauksilla on esimerkiksi varhaiskasvatuksen palveluiden laatuun, palveluita hyödyntäville perheille tai esimerkiksi alan työntekijöille.

Viides huolikehys oli *puutteelliset tilat -kehys*. Puutteelliset tilat -kehyksessä huolena on varhaiskasvatuksen käytössä olevat tilat, jotka ovat varhaiskasvatuksen tarpeisiin nähden riittämättömät. Riittämättömyydellä kehyksessä tarkoitetaan tiloja, jotka ovat esimerkiksi liian ahtaita tai huonokuntoisia. Esimerkiksi Pietarsaaressa olisi lapsia tulossa enemmän päiväkotiin kuin mitä lapsille on varhaiskasvatuksessa lapsipaikkoja, kuten esimerkki 10 osoittaa. Erityinen ongelma ovat kuitenkin sellaiset tilat, joita ei ole edes lähtökohtaisesti tarkoitettu varhaiskasvatuksen tiloiksi ja jotka soveltuvat varhaiskasvatuksen arkeen huonosti, mistä kertoo Kannuksen tilannetta kuvaava esimerkki 11. Myöskään puutteelliset tilat -kehyksessä ei kuitenkaan erikseen pohdita sitä, miten puutteelliset ja riittämättömät tilaratkaisut vaikuttavat varhaiskasvatuksen laatuun, lasten hyvinvointiin tai varhaiskasvatuksen ammattilaisten työskentelyyn ja työhyvinvointiin.

”Kaupungissa on huutava pula varhaiskasvatuksen tiloista.

– – Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan mukaan kaupunkiin tarvittaisiin välittömästi kaksi uutta varhaiskasvatuksen osastoa. Lautakunta toteaa, että kaupungin päiväkodit sijaitsevat pääosin vanhoissa kiinteistöissä, joiden elinkaari on loppuillaan.”

(Esimerkki 10. Holopainen, H., Yle uutiset 25.8.2023)

”Kannuksessa ryhdytään valmistelemaan varhaiskasvatuksen siirtämistä saman katon alle. Tällä hetkellä päiväkoteja on viisi, jotka kaikki kaipaisivat remonttia. Kolme päiväkotiä toimii kaupungin omissa tiloissa ja kaksi vuokratiloissa. Kaikkia tiloja ei ole edes rakennettu päivähoiton tarpeisiin, joten ne soveltuvat huonosti käyttötarkoitukseensa.”

(Esimerkki 11. Vihanta, A., Yle uutiset 22.9.2023)

Kuudes ja viimeinen huolikehys uutisissa oli *enemmän alle 3-vuotiaita varhaiskasvatuksessa -kehys*. Tässä kehyksessä varhaiskasvatuksen uusi haaste ovat alle 3-vuotiaat lapset, joita on aikaisempaa enemmän päivähoidossa. Lisäksi alle 3-vuotiaiden määrän kasvu päivähoidossa on ollut nopeaa, kuten esimerkistä 12 käy ilmi.

Se, että alle 3-vuotiaita lapsia on aikaisempaa enemmän varhaiskasvatuksen piirissä, on varhaiskasvatukselle haaste, koska alan henkilöstön määrän riittämättömyydestä ja vaihtuvuudesta seuraavat ongelmat korostuvat pienten lasten hoidon näkökulmasta, sillä alle 3-vuotiaat lapset tarvitsevat riittävän pienet ryhmät ja pysyvät hoitojärjestelyt, mihin uutissitaatti 13 viittaa. Lisäksi alle 3-vuotiaiden hoitaminen haastaa työntekijöitä fyysisesti.

”Myös Porissa pienten lasten määrä päivähoidossa on kasvanut. Vielä ennen koronaa alle 3-vuotiaita oli noin 40 prosenttia Porin päiväkotilapsista. Parissa vuodessa määrä on noussut yli 50 prosenttiin. – –
Ilmiö on myös valtakunnallinen. Vuonna 2022 1-vuotiaita on päivähoidossa noin 21 000 eli 42,2 prosenttia ikäluokasta, kun vuonna 2021 vastaava luku oli noin 17 800 eli 38,3 prosenttia.”
(Esimerkki 12. Joensuu, J., Yle uutiset 23.8.2023)

”Kun yksivuotiaat rynnistävät päiväkoteihin, päiväkodin arki muuttuu. Tarvitaan lisää henkilökuntaa, pieniä ryhmiä, sopivia tiloja. Samaan aikaan alaa riivaa henkilöstöpula ja vaihtuvuus.
– – Professori Mirjam Kallandia huolettua varhaiskasvatuksen henkilöstöpula, joka voi johtaa vaihtuvuuteen ja liian suuriin ryhmiin. Osassa kunnista tilannetta on kohennettu esimerkiksi palkkaamalla päiväkotiapulaisia tai kansliahenkilökuntaa.”
(Esimerkki 13. Laakso, L., Yle uutiset 23.8.2023)

Enemmän 3-vuotiaita varhaiskasvatuksessa -kehys on hyvin lähellä resurssipulakehystä. Erotin kehysten kuitenkin omaksi huolikehykseksi, koska erityisesti alle 3-vuotiaiden aiheuttama resurssipaine varhaiskasvatukselle on uusi ja yhteiskunnallisesti merkityksellinen ilmiö, joka on tärkeä havaita myös omana ilmiönään.

5.2 Ratkaisukehykset

Ratkaisukehyksiä löytyi yhteensä 22 uutisesta, eli kahdessa uutisessa aineistossani ei esitetty ratkaisua uutisessa esitettyyn varhaiskasvatuksen ongelmaan. Myös löytämiäni ratkaisukehyksiä oli kuusi. Ne olivat 1) *lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehys*, 2) *keskittämiskehys*, 3) *kuntakehys*, 4) *kannustinkehys*, 5) *henkilökunnan sopeutuminen -kehys* ja 6) *uudisrakentamisen kehys*. Selkeästi yleisin ratkaisukehys oli lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehys, joka löytyi yhteensä 11 uutisesta. Lisää resursseja varhaiskasvatukseen

oli aineiston tärkein ratkaisukehys. Keskittämiskehys löytyi yhteensä neljästä uutisesta, kuntakehys kolmesta, kannustinkehys kahdesta ja sekä henkilökunnan sopeutumisen että uudisrakentamisen kehys kumpikin yhdestä uutisesta. Taulukossa 2 on kuvattu aineistosta löytyneet ratkaisukehykset, kuinka monesta uutisesta kyseinen kehys löytyi ja lyhyt kuvaus siitä, millainen ratkaisukehys oli.

TAULUKKO 2. Ratkaisukehykset

Lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehys	Keskittämiskehys	Kuntakehys	Kannustinkehys	Henkilökunnan sopeutumisen kehys	Uudisrakentamisen kehys
11 uutisessa	neljässä uutisessa	kolmessa uutisessa	kahdessa uutisessa	yhdessä uutisessa	yhdessä uutisessa
-Aineiston tärkein ratkaisukehys -Tärkein vaatimus palkkauksen parantaminen, joka lisäisi alan veto- ja pitovoimaa, joka helpottaisi myös työvoimapulaa -Koulutusmäärien nostaminen	-Ratkaisukehys, joka ehdottaa ratkaisuja kahteen haasteeseen: laskevaan lapsimäärään ja kasvavaan pienten lasten määrään varhaiskasvatuksessa -Tavoitteena turvata palvelut keskittämällä ne	-Ratkaisukehys resurssipulaan -Kunta on aktiivinen toimija erilaisissa ongelmissa, joita voivat olla mm. liian suuri tai liian pieni lapsimäärä tai yksityisen toimijan poistuminen palvelukentältä	-Innovatiivinen ratkaisukehys resurssipulaan -Vaateraha työntekijöille ja varhaiskasvatusalaa markkinoiva kampanja nuorille	-Ratkaisu jättipäiväkotien tuomiin haasteisiin -Uudessa, muuttuneessa tilanteessa henkilöstön tulee mukautua ja etsiä toimivia ratkaisuja	-Esittää ratkaisuksi varhaiskasvatuksen puutteellisten tilojen ongelmaan uuden päiväkodin rakentamista

Merkittävin ratkaisukehys, joita Ylen uutisissa esitettiin ratkaisuiksi varhaiskasvatuksen haasteisiin, oli *lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehys*. Kehys toimii vastinparina aineiston yleisimmälle huolikeykselle eli resurssipulakeykselle. Lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehysten mukaan merkittävin yksittäinen teko, joka helpottaisi varhaiskasvatusalan ahdinkoa, olisi alan resurssien lisääminen. Etenkin palkkataso nähdään

ratkaisevana: palkan nähdään vaikuttavan työvoimapulasta kärsivän alan veto- ja pitovoimaan, eli siihen, kuinka houkuttelevana ala nähdään ja kuinka se sitouttaa alalla jo olevia. Näin palkkauksella vaikutettaisiin varhaiskasvatusta vaivaavaan työvoimapulaan. Alan rekrytointiongelmiin on havahduttu esimerkiksi Kanta-Hämeen Tammelassa, kuten sitaatti 14 osoittaa.

”Kunnat ovat kiperässä tilanteessa varhaiskasvatuksen opettajapulan kanssa. Jotkut kunnat ovat päätyneet nostamaan palkkoja houkutelukseen päteviä opettajia.

Esimerkiksi Kanta-Hämeen Tammelassa päätettiin toukokuun alkupuolella nostaa varhaiskasvatuksen opettajien palkkoja. Kunta haki viime talvena varhaiskasvatuksen opettajaa, mutta hakijoista kukaan ei ollut suomalaista kasvatustieteen kandidaatin tai maisterin tutkintoa.

– – Laakkosen mukaan palkkaus vaikuttaa paljon alan pito- ja vetovoimaan. Varhaiskasvatuksessa työskentelevät seuraavat tarkkaan, millaisia ratkaisuja kunnissa tehdään. Palkkojen korotus tuo kunnalle paljon positiivista huomiota.”

(Esimerkki 14. Lassheikki, P., Yle uutiset 19.5.2023)

Lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehyksessä korostetaan alan palkkatason nostamisen tarpeen lisäksi tarvetta kouluttaa alalle lisää kelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia. Keväällä 2023 aloittanut Petteri Orpon hallitus ilmoitti vastaavansa työntekijäpulaan lisäämällä sisäänottomääriä varhaiskasvatuksen opettajien ja sosionomien koulutukseen. Kyseessä ei kuitenkaan ole nopea keino alan työntekijäpulan ratkaisemiseksi, sillä koulutus vie useita vuosia. Lisäksi koulutusmäärien nostamisen yhteydessä korostetaan sitä, että mikäli ala ei houkuttele jäämään, koulutusmäärien nostaminen on turhaa. Etenkin lastenhoitajille tarjottava muuntokoulutus voisi olla hyvä vaihtoehto suunnata koulutusresursseja, sillä hoitajat ovat jo varhaiskasvatusalalla ja tuntevat alan haasteet, kuten opetusneuvos Mervi Eskelinen esimerkkisitaatissa 15 havainnollistaa.

”Hallitus vastaa työntekijäpulaan kasvattamalla opettajien ja sosionomien koulutusmääriä.

– – Pelkkä työntekijöiden koulutusmäärien lisäys ei tietenkään auta, jos ala ei ole houkutteleva. Varhaiskasvatuksen työntekijöiden muuntokoulutuksesta, esimerkiksi lastenhoitajien pätevoitymisestä sosionomeiksi tai opettajiksi on ollut hyviä kokemuksia.

– He todennäköisesti myös pysyvät siellä työssä, eivätkä ala katsella, mihin muualle tästä voisi lähteä töihin, [kun täällä on näin huonot työolot]. He tietävät tilanteen jo, Mervi Eskelinen huomauttaa.”

(Esimerkki 15. Toivonen T. & Nousiainen I., Yle uutiset 1.8.2023)

Toinen aineiston ratkaisukehys varhaiskasvatuksen haasteisiin oli *keskittämiskehys*. Keskittämiskehystä ehdotetaan ratkaisuksi laskevan lapsimäärän huolikehykseen ja leikkauskehyykseen sekä toisaalta myös siihen, että varhaiskasvatukseen tulee aikaisempaa enemmän alle 3-vuotiaita lapsia. Keskittämiskehyksessä ratkaisuksi edellä kuvattuihin ongelmiin ehdotetaan palveluiden keskittämistä palveluiden saatavuuden turvaamiseksi. Keskittämiskehyksessä esimerkiksi ehdotetaan, että pienille, alle 1-vuotiaille lapsille voitaisiin perustaa jälleen vauvaloita, jonne keskitettäisiin alle 1-vuotiaiden hoito.

Keskittämiskehyksessä halutaan turvata palvelut, ja keskittäminen näyttyy kunnan näkökulmasta taloudellisesti järkevänä ratkaisuna, kuten Kouvolan tapaus esimerkkitapahtimassa 16 osoittaa. Keskittämiskehyksessä yhdistyy siis kaksi erilaista näkökulmaa: toisaalta palveluita joudutaan keskittämään joissakin kunnissa pienenevän lapsimäärän takia ja toisaalta keskittämisestä haetaan ratkaisua myös silloin, kun pienten, alle 1-vuotiaiden määrä on nopeasti noussut päiväkodeissa. Toisaalta keskittäminen myös haastaa tavoitteen palveluiden helposta tavoitettavuudesta, sillä keskittämisen seurauksena palvelut eivät ole kaikille niitä tarvitseville lähipalveluita, kuten esimerkissä 17 kuntaliiton kehittämisspäällikkö Jarkko Lahtinen toteaa.

”Kouvolan kaupunki harkitsee lasten yö- ja viikonloppuhoidon keskittämistä isoimpiin kaupunginosiin. – –

– Yöhoidon käyttö on ollut tosi vähäistä keskustajaamien ulkopuolella. Esimerkiksi Valkealassa saattaa olla vain yksi lapsi yöllä hoidossa, sanoo varhaiskasvatuspäällikkö Helena Kuusisto.”

(Esimerkki 16. Tahkokorpi, M., Yle uutiset 22.9.2023)

”Kuntaliiton kehittämisspäällikkö Jarkko Lahtinen sanoo, että jos 1-vuotiaiden buumi jatkuu, kunnissa joudutaan pohtimaan myös varhaiskasvatuksen tilakysymyksiä uudesta näkökulmasta. Vauvojen näkökulmasta.

– Joskus ennen vanhaan oli vauvaloita. Joissain kunnissa onkin pohdittu, pitäisikö palata taas sen tyyppiin ratkaisuihin ja keskittää pienten hoito. Haasteena on se, että varhaiskasvatus halutaan pitää lähipalveluna. Tilanne myös muuttuu nopeasti, kun taas tilaratkaisut vievät aikaa, hän sanoo.”

(Esimerkki 17. Laakso, L., Yle uutiset 23.8.2023)

Tutkimusaineiston kolmas ratkaisukehys oli *kuntakehys*. Kuntakehyksessä ratkaisuehdotuksesi varhaiskasvatuksen ongelmiin, käytännössä resurssipulaan, ehdotetaan kuntaa ja sen tekemiä ratkaisuja. Tutkimusaineistossani kunta voi ottaa haastavissa tilanteissa erilaisia rooleja: Joensuun kaupunkia koskevassa esimerkissä Joensuun kaupunki ottaa yksityisen päiväkodin tilat käyttöönsä ja yksityisen päiväkodin toiminta loppuu, koska siellä ei ollut työskennellyt yhtään varhaiskasvatuksen opettajaa tai sosionomia. Toisessa esimerkissä Lempäälän kunta on tehnyt ratkaisun, että se alkaa maksaa 400 euron suuruista kuntalisää ensimmäisestä lapsesta, jotta perhe hoitaa lasta kotona. Kuntalisän avulla kunta yrittää helpottaa päiväkotien ruuhkia. Kolmannessa esimerkissä Ruokolahti on päättänyt luopua varhaiskasvatuksen maksuista houkutellakseen kuntaan lisää lapsiperheitä. Vaikka kuntien kohtaamat haasteet ovat hyvin erilaisia, kuntakehyksessä korostuu se, että kunta on haasteiden edessä aktiivinen ja tarvittaessa isojakin ratkaisuja tekevä toimija.

”Pilke Niittylahdenranta lopettaa toimintansa tämän vuoden kesäkuun lopussa. Päiväkotia pyörittää paikalla tämän jälkeen Joensuun kaupunki.”
(Esimerkki 18. Laitinen, T., Yle uutiset 22.5.2023)

”Ilman kokeilua kasvukunnan päivähoito olisi ollut vaikeuksissa. Laskennallisesti Lempäälä olisi tarvinnut lähes 380 päivähoitopaikkaa nykyistä enemmän, jos kaikki kotona hoidettavat lapset olisivat tulleet hoitoon.
– – Kokeilu voi käytännössä jopa siirtää uusia päiväkotinvestointeja, jos lapset mahtuvat nykyisiin päiväkoteihin. Lahtisen mukaan kokeilu auttaa myös varhaiskasvatuksen työntekijäpulassa.”
(Esimerkki 19. Hankaniemi, A., Yle uutiset 17.7.2023)

”Ruokolahden kunta poistaa varhaiskasvatusmaksut. Lapset pääsevät maksutta päiväkotiin vuoden 2024 alusta alkaen.
– Keskustelimme kunnanhallituksessa, että olemme panostaneet lapsiin ja nuoriin. Tämä on jatkumoa sille, kertoo kunnanjohtaja Jukka-Pekka Bergman.”
(Esimerkki 20. Väisänen, R., Yle uutiset 20.9.2023)

Neljäs ratkaisukehys oli *kannustinkehys*. Kannustinkehys on mielenkiintoinen kehys, jossa varhaiskasvatuksen resurssiongelmiin haetaan innovatiivisia ratkaisuja. Näitä tapoja oli aineistossa vaaterahan maksaminen

varhaiskasvatuksen työntekijöille ja varhaiskasvatusalan markkinointikampanja, jonka tavoitteena oli houkutella nuoria hakeutumaan varhaiskasvatusalalle. Vaaterahan avulla Viitasaaren kunta hakee konkreettista helpotusta varhaiskasvatuksen työntekijöille, kuten esimerkki 21 osoittaa. 150 euron arvoisen vaaterahan myöntämistä perustellaan sillä, että varhaiskasvatukseen on ollut vaikeuksia saada työntekijöitä. Kuten esimerkki 22 osoittaa, markkinointikampanjan tarpeellisuutta puolestaan perustellaan Rannikko-Pohjanmaan kunnissa sillä, että varhaiskasvatuksesta esitetään mediassa liian negatiivinen kuva, vaikka kyseessä on potentiaalinen tulevaisuuden ala, jossa on työtä tarjolla.

”Kaupunki on selvittänyt aloitteen vaikutusta ja perustelee sitä muun muassa erottumisella: varhaiskasvatukseen on myös Viitasaarella ollut vaikea saada työntekijöitä ja etuus voisi vaikuttaa myönteisesti kunnan työnantajakuvaan.

– – Työvaaterahaa aiotaan maksaa Viitasaaren varhaiskasvatuksessa käytännön työtä tekeville työntekijöille ensi vuodesta alkaen. Korvauksen suuruus on 150 euroa vuodessa.”

(Esimerkki 21. Rantanen, A., Yle uutiset 13.9.2023)

”Valkeinen kokee, että media uutisoi usein isosti, kun varhaiskasvatuksessa tapahtuu jotain negatiivista. Valkeinen ja hänen kollegansa haluaisivat muuttaa käsitystä alasta.

– – Närpiöläinen varhaiskasvatuksen johtaja Ann-Christin Häggblom toivoo suunnitellun kampanjan houkuttelevan nuoria hakeutumaan varhaiskasvatuksen pariin.

– Olisi hyvä, jos saisimme nuorille mainosta, että tämä on tulevaisuuden työ ja tänne pääsee töihin, Häggblom sanoo.”

(Esimerkki 22. Siirilä, M., Yle uutiset 17.8.2023)

Viides ja kuudes ratkaisukehys löytyivät kumpikin vain yhdestä uutisesta. Vaikka molemmat ratkaisukehykset olivat tutkimusaineistossa marginaalisia, ovat nekin tutkimuskysymysten näkökulmasta kiinnostavia. Viides ratkaisukehys oli henkilökunnan sopeutumisen kehys ja kuudes uudisrakentamisen kehys.

Henkilökunnan sopeutumisen kehys nähdään ratkaisuksi jättipäiväkotien aiheuttamiin haasteisiin. Kehyksen mukaan varhaiskasvatuksen henkilökunnan tulee sopeutua jättipäiväkotien uudenaikaiseen arkeen. Jättipäiväkodeissa varhaiskasvatuksen arki, esimerkiksi ruokailu ja ulkoilu, on tarkasti aikataulutettua ja porrastettua. Ratkaisuksi siihen, että aikataulutettu arki toimii,

esitetään varhaiskasvatuksen työntekijöiden sopeutumista ja mukautumista tilanteeseen, kuten esimerkissä 23 kuvaillaan.

Isossa yksikössä arki pitää olla hyvin suunniteltua ja aikataulutettua. Ruokailukin on ulkoilun tavoin porrastettu.

– Jokaisessa meidän siivessä pitää tietää, mikä ryhmä ja kuka aikuinen menee syömään mihinkin aikaan. Ehkä rakenne arjessa on suurin asia, johon on pitänyt sopeutua.

Mäkelä sanoo, että päiväkotiin luotua rytmiä ja arkea pitää voida tarkastella jatkossakin.

– Tarvitaan avointa puhetta ja jos näkyy epäkohta, niin siihen pitää tarttua ja muokata asioita. Varmasti ensimmäinen vuosi menee siihen, että haetaan uutta, mikä toimii ja mikä ei.

(Esimerkki 23. Kaski, H. & Pallonen, K., Yle uutiset 14.9.2023)

Kuudes ratkaisukehys oli *uudisrakentamisen kehys*. Uudisrakentamisen kehyksessä ratkaisuksi varhaiskasvatuksen puutteellisiin tiloihin esitetään ratkaisuksi uuden päiväkodin rakentamista. Uudisrakentamisen kehys on yksi ratkaisuehdotus puutteelliset tilat -huolikehysten esittelemään ongelmaan. Esimerkissä 24 Kannuksen kaupunki aikoo rakentaa uuden päiväkodin siitä huolimatta, että alueen syntyvyys laskee. Kaupunki kuitenkin varautuu siihen, että varhaiskasvatuksen käyttöaste nousee kaikissa ikäluokissa, etenkin nuoremmissa lapsissa. Uudisrakentamisen kehys näyttää kunnan aktiivisena toimijana, joka tekee investointipäätöksiä laskevasta lapsimäärästä huolimatta.

Uudelle päiväkodille on esitetty neljää sijoittamisvaihtoehtoa. Päivähoidon tarve on ollut Kannuksessa kasvussa, vaikka syntyvyys on vähentynyt”
(Esimerkki 24. Vihanta, A., Yle uutiset 22.9.2023)

6 POHDINTA

6.1 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa tutkimustehtävänäni oli selvittää, millaista ajankuvaa media tuottaa varhaiskasvatuksesta. Tutkimuksessa olin erityisesti kiinnostunut siitä, millaista huolipuhetta Yleisradion verkkouutisissa on varhaiskasvatuksen tilasta ja toisaalta myös siitä, millaisia ratkaisuehdotuksia uutisissa esitetään ongelmien ratkaisemiseksi. Tutkimuksen tavoitteena oli tehdä läpinäkyvämmäksi sitä, millaisia uutisia media varhaiskasvatuksesta tuottaa, sillä media vaikuttaa uutisoinnillaan ihmisten mielikuviin varhaiskasvatuksesta.

Tutkimuksen aineistona oli 24 Ylen uutista, jotka oli julkaistu Yle uutisten verkkosivuilla ajanjaksolla 1.5.2023–30.9.2023. Analysoin uutisia Goffmanin kehysanalyysin avulla ja löysin uutisista kuusi huolikehystä ja kuusi ratkaisukehystä. Huolikehykset tekivät näkyväksi sen, millaista huolipuhetta Ylen uutisissa esitettiin varhaiskasvatuksen tilasta ja ratkaisukehykset sen, millaisia ratkaisuehdotuksia haasteisiin ehdotettiin Ylen uutisissa. Löytämiäni huolikehyksiä olivat resurssipulakehys, laskeva lapsimäärä -kehys, jättipäiväkotikehys, leikkauskehys, puutteelliset tilat -kehys ja enemmän alle 3-vuotiaita varhaiskasvatuksessa -kehys. Ratkaisukehyksiä olivat puolestaan lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehys, keskittämiskehys, kuntakehys, kannustinkehys, henkilökunnan sopeutumisen kehys ja uudisrakentamisen kehys.

Aineistosta löydetty huolikehykset piirtävät varhaiskasvatuksesta kuvan alana, jonka suurin haaste on resurssipula. Resurssipulan lisäksi alaa vaivaa myös muun muassa Suomen alueelliset erot, kuten se, että osassa kuntia lasten määrä laskee nopeasti ja osassa kasvukunnista lasten määrä puolestaan kasvaa nopeammin, kuin kunta ehtii hankkia varhaiskasvatuksen paikkoja ja varhaiskasvatuksen tarpeisiin sopiva tiloja – tosin tilatarve voi vaivata myös sellaisia kuntia, joissa syntyvyys on laskeva. Huolta aiheuttavat myös suuret, yli

200 lapsen päiväkodit, joiden turvallisuus ja toimivien käytänteiden löytäminen pohdituttaa. Uudenlainen haaste resurssipulasta kärsivälle alalle on myös se, että alle 3-vuotiaita lapsia on tullut lyhyessä ajassa aiempaa suurempia määriä päiväkoteihin.

Tärkein huolikehys, joka löytyi yhteensä 13 uutisesta, oli resurssipulakehys. Resurssipulakehyksessä varhaiskasvatuksen suurimmaksi haasteeksi nimettiin alan matala palkkaus, joka vaikuttaa alan veto- ja pitovoimaan. Toinen resurssi, jota varhaiskasvatuksessa ei ole resurssipulakehyksen mukaan riittävästi, olivat kelpoiset työntekijät. Resurssipulakehyksessä varhaiskasvatus on ajautunut kehään, jossa alan palkkaus ei kohtaa työn haastavuutta ja ala kärsii työvoimapulasta, mikä puolestaan vahvistaa niiden työntekijöiden kuormitusta, jotka työskentelevät alalla. Tutkimustulos tukee voimakkaasti aikaisempia tutkimustuloksia siitä, että alan matala palkkaus, heikot työolosuhteet ja henkilöresurssien puute kuormittavat alan työntekijöitä (esim. Kangas ym., 2022; Paananen & Tammi 2017; Sirvio ym., 2023; Repo ym., 2020; Perho & Korhonen, 2012).

Havisalmen ja Reunamon (2023) mukaan juuri varhaiskasvatuksen resurssipula ja riittämättömät rakenteet vaikuttavat eniten siihen, että varhaiskasvatus koetaan jopa kaoottisena. Varhaiskasvatuksen resurssipula oli kaarinalaisessa päiväkodissa johtanut siihen, että lapsi ei uskalla käydä päivähoitossa ollessaan kakalla, koska ei voi luottaa siihen, että joku, johon hän luottaisi, ehtisi tulla auttamaan wc-käynnillä.

Resurssipulan vastinpari oli ratkaisukehyksistä erityisesti lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehys. Nimensä mukaisesti kehyksessä esitettiin, että varhaiskasvatuksen merkittävimpien ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan lisäresursseja, ja etenkin alan palkkaukseen pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Palkkauksen nähdään ratkaisukehyksen mukaan olevan yhteydessä siihen, että alalle saadaan sitoutuneita työntekijöitä ja tällöin myös alan työvoimapula helpottaisi.

Lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehyksessä esitettiin myös alan koulutusmäärien nostamista, vaikkakin samalla todettiin, että koulutusmäärien nosto on turhaa, mikäli koulutetut työntekijät eivät jää alalle. Opetusneuvos Mervi Eskelinen esitti ratkaisuksi muuntokoulutusta, jossa varhaiskasvatuksen lastenhoitajia koulutettaisiin enemmän opettajiksi, sillä tällöin alalle saataisiin

opettajia, jotka tuntevat jo alan haasteellisuuden. Myös tutkimustulokset osoittavat, että ne opettajaopiskelijat, joilla on jo kokemusta varhaiskasvatuksessa työskentelystä, ovat tulevaan ammattiinsa sitoutuneempia (Kanttonen ym., 2020; Perho & Korhonen, 2012). Alan riittävä resurssointi – esimerkiksi tarvittava määrä kelpoisia varhaiskasvatuksen opettajia – on ensiarvoisen tärkeää, jotta varhaiskasvatus on laadukasta. Laadukasta varhaiskasvatusta tulee tavoitella, koska tiedetään, että laadukas varhaiskasvatus on yhteydessä sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla hyvinvointiin ja tuottavuuteen (ks. esim. Heckman ym., 2006).

Koska huolikehyksissä tunnistettiin varhaiskasvatuksen ongelmiksi resurssien puutteiden lisäksi monia muitakin haasteita, myös ratkaisukehiksiä oli lukuisia. Keskittämiskehyksessä kunnan varhaiskasvatuspalvelut turvattaisiin keskittämällä palveluita harvempiin päiväkoteihin ja uudisrakentamisen kehyksessä kunnassa oltiin valmiita investoimaan uuteen päiväkotirakennukseen riittämättömien tilojen vuoksi. Kuntakehyksessä kunnan päättäjät olivat myös aktiivisia toimijoita: kehyksessä haettiin juuri kyseiseen kuntaan sopivia ratkaisuja, joita olivat esimerkiksi toisaalla varhaiskasvatusmaksujen poisto ja toisaalla kuntalisän korottaminen, jotta perheet hoitaisivat lapsiaan kotona.

Erityisesti yksi ratkaisukehys oli ongelmallinen varhaiskasvatuksen työntekijän näkökulmasta: henkilökunnan sopeutumisen kehyksessä päiväkodin henkilökunnan tulee sopeutua jättipäiväkotien erilaiseen arkeen ja etsiä toimintamalleja arjen sujuvuuden ja turvallisuuden takaamiseksi. Mielenkiintoisia ratkaisuja varhaiskasvatuksen resurssipulaan tarjosi myös kannustinkehys, jossa varhaiskasvatuksen työntekijöitä tuettiin vaaterahalla tai nuoria innostettiin hakeutumaan varhaiskasvatusalalle markkinointikampanjalla. Kannustinkehys osoittaa, että varhaiskasvatuksen haasteet tunnetaan kunnissa ja että ongelmiin etsitään myös muita ratkaisuja kuin palkkojen nostamista.

Se, kuinka Yleisradio uutisoi varhaiskasvatuksesta, on merkityksellistä, koska medialla on yhteiskunnallista vaikutusvaltaa, jonka avulla se pystyy vaikuttamaan yleiseen mielipiteisiin (vrt. Pinto ym., 2019). Ylen uutisten huolikehysten kautta varhaiskasvatuksen tila näyttäytyy haasteellisena, jopa sellaisena, että lasten hyvinvointia ei kaikissa tilanteissa voida taata. Siksi etenkin alan resurssipulaan olisi tärkeää tarttua. Rannan ja Sintosen tutkimuksen (2023) mukaan varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijat olivat sitä mieltä, että

negatiivinen uutisointi varhaiskasvatuksen tilanteesta on myös hyvä asia, koska se tiedottaa lukijoille, kuten päättäjille ja lasten huoltajille, että varhaiskasvatus tarvitsee nykyistä suurempia resursseja. Tässä tutkimuksessa löydettyjä tärkeimpiä huoli- ja ratkaisukehyksiä, resurssipulakehystä ja lisää resursseja varhaiskasvatukseen -kehystä, voidaan tarkastella myös tästä näkökulmasta: Ylen resurssipulaa painottava uutisointi korostaa sitä, että varhaiskasvatuksen resurssipula on todellinen ja että siihen tulee puuttua.

Toisaalta voimakas ja pitkäkestoinen negatiivinen uutisointi voi luoda myös vahvistusharhan, jossa on kyse siitä, että ihmisillä on taipumus luottaa sellaiseen tietoon, joka sopii yhteen hänellä jo olemassa oleviin olettamuksiinsa (ks. Klayman, 1995). Jos uutisia seuraavalla ihmisellä on jo mielikuva, että varhaiskasvatus on kriisissä, negatiivinen uutisointi voi edelleen vahvistaa mielikuvaa. Tällöin varhaiskasvatuksen tilasta voi tulla lohduton mielikuva. Varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijat ovat huolissaan myös tällaisesta kehityksestä, koska negatiivinen uutisointi voi johtaa siihen, että varhaiskasvatuksen merkitys ja vaikuttavuus voidaan kyseenalaistaa (Ranta & Sintonen, 2023).

6.2 Tutkimusetiikka

Tutkimusta läpileikkaava ilmiö on tutkimusetiikka, eli hyvän tieteellisen tutkimuskäytännön noudattaminen läpi koko tutkimusprosessin (Vilka, 2021; ks. myös Flick, 2018). Vilka (2021) kuvailee, että noudattaessaan hyvää tieteellistä tutkimuskäytäntöä tutkija on rehellinen, huolellinen ja tarkka tutkimustyötään ja tutkimustuloksia esitellessään. Tässä tutkimuksessa olen kiinnittänyt huomiota siihen, että kerron tutkimusprosessin etenemistä sekä siinä saamiani tuloksia Vilkan kuvailemien ohjeiden mukaisesti. Lisäksi Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) muistuttavat, että tutkimusprosessin aikana tutkija tekee lukuisia valintoja ja ratkaisuja, jotka voivat tuntua kokonaisuuden kannalta sivuseikoilta – kuitenkin pienetkin valinnat ovat merkityksellisiä tutkimuksen eettisyyden näkökulmasta. Tällaisiin pieniltäkin tuntuviin yksityiskohtiin olen kiinnittänyt huomiota ja siksi olen kuvannut etenkin tutkimusaineiston analyysiprosessin tarkasti luvussa neljä.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK, 2023) mukaan hyvä tieteellinen käytäntö rakentuu neljän peruseriaatteen mukaan. Nämä periaatteet ovat rehellisyys, vastuunkanto, arvostus ja luotettavuus (TENK, 2023). Tässä tutkimuksessa olen kuljettanut tutkimusetiikkaa ja hyvää tieteellistä käytäntöä punaisena lankana läpi tutkimusprosessin. Tutkimuksen rehellisyyden varmistamiseksi olen noudattanut tutkimusprosessin aikana avoimuutta: tavoitteenani on ollut kuvata tutkimusprosessi yksityiskohtaisesti ja perustellen tutkimuksessa tekemäni valinnat, jotta lukija voi seurata, kuinka tutkimusprosessi on edennyt. Tutkimusprosessia ja saamiani tutkimustuloksia olen kuvaillut puolueettomasti ja avoimesti, yksityiskohtia salaamatta (vrt. TENK, 2023).

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2023) mukaan tutkimuksen vastuunkannolla tarkoitetaan sitä, että tutkija kantaa vastuun tieteellisen toiminnan koko elinkaaresta. Tässä tutkimuksessa olen kiinnittänyt huomiota tutkijan vastuuseen huolehtimalla tutkimusprosessin etenemisestä suunnittelusta tutkimuksen julkaisemiseen. Flickin (2018) mukaan tutkimuksen etiikka alkaa jo tutkimusaihetta pohtiessa: onko tutkimusaihe sellainen, että aiheesta tarvitaan lisää tietoa? Tämän tutkimuksen tavoitteet, ajankuvan luominen varhaiskasvatuksesta ja median varhaiskasvatuksesta esittämän huolipuheen tarkastelu ovat aiheita, joista tarvitaan lisätutkimusta. Lisäksi aiheet ovat tärkeitä sekä varhaiskasvatuksen että laajemmasta yhteiskunnallisesta kontekstista.

Hyvän tieteellisen käytännön arvostuksella tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa tunnustetaan tutkijakollegoiden, tieteellisen toiminnan osapuolten, yhteiskunnan ja muun muassa ympäristön ja kulttuuriperinnön arvo (TENK 2023). Tässä tutkimuksessa olen tehnyt näkyväksi muiden tutkijoiden ajatukset ja peillannut tutkimustuloksiani niihin. Olen huomioinut tutkimuksessa myös yhteiskunnan merkityksen: en käsittele varhaiskasvatusta muusta yhteiskunnasta irrallisena ilmiönä, vaan päinvastoin näen sen elimellisenä osana nyky-Suomea ja nyky-yhteiskuntaamme, jotka myös kontekstualisoivat varhaiskasvatusta.

Laadullisen tutkimuksen lähtökohta on tutkijan avoimuus siitä, että tutkija on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline – näin ollen laadullisen tutkimuksen merkittävin luotettavuuden kriteeri on itse tutkija ja hänen tekemänsä valinnat koko tutkimusprosessin ajan (Eskola & Suoranta, 1998). Seuraavaksi tarkastelen tarkemmin tämän tutkimuksen luotettavuutta.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Perinteisesti tutkimuksen, etenkin määrällisen tutkimuksen, luotettavuutta on tarkasteltu käsitteiden validiteetti (tutkimuksessa on tutkittu sitä, mitä on luvattu tutkittavan) ja reliabiliteetti (tutkimustulokset ovat toistettavissa) kautta (Tuomi & Sarajärvi, 2017). Validiteetin ja reliabiliteetin käsitteitä on Tuomen ja Sarajärven (2017) mukaan kritisoitu laadullisen tutkimuksen piirissä, koska käsitteet ovat syntyneet määrällisen tutkimuksen kentällä ja määrällisen tutkimuksen tarpeisiin. Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan oleellista ei kuitenkaan ole se, millaisia käsitteitä tutkimuksen luotettavuuden tarkasteluun käytetään, vaan oleellista ihmistieteissä on pohtia sitä, mitä milläkin käsitteellä kulloinkin tarkoitetaan ja mitä määrittelystä käsitteellistämisestä seuraa: tärkeää eivät siis ole sanat sinänsä vaan se, millainen merkitys niille annetaan. Perimmäinen tarkoitus tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on kysymys siitä, ovatko tutkimuksen väitteet perusteltuja ja totuudenmukaisia (Eskola & Suoranta, 1998). Kuten Vilkkä (2021) toteaa, laadullisessa tutkimuksessa ei voida erottaa tutkimuksen toteuttamista ja tutkimuksen luotettavuutta toisistaan.

Lähtökohta laadulliselle tutkimukselle on tutkijan avoin subjektiviteetti (Eskola & Suoranta, 1998). Hirsjärvi ja kumppanit (2009) korostavat, että laadullisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka selostus siitä, miten tutkimus on toteutettu ja miten hän on tutkimustuloksiinsa päätenyt. Myös Lincoln ja Guba (1985) painottavat tarkkuuden merkitystä koko tutkimusprosessin ajan. Tässä tutkimuksessa olen kuvaillut tutkimuksen luotettavuuteen liittyviä tekijöitä mahdollisimman avoimesti ja yksityiskohtaisesti läpi tutkimusprosessin: miksi tutkimus on toteutettu, mitä tutkimusprosessin aikana on tehty, miten tutkimustulokset on saatu ja miten tutkimustuloksia voisi tulkita. Tutkimusprosessissa en ole häivyttänyt tutkijan aktiivista roolia, tinkimättä kuitenkaan tutkimuksen objektiivisuudesta ja riippumattomuudesta.

Samojen tutkimustulosten saaminen samankaltaisessa kontekstissa, eli tutkimustulosten siirrettävyys, ei ole laadullisessa tutkimuksessa yksiselitteistä, sillä laadullisessa tutkimuksessa toimitaan muuttuvassa ja monimuotoisessa todellisuudessa. (Eskola & Suoranta, 1998). Tutkimusaineistoni koostui 24:stä Yle uutisten verkkouutisesta, jotka ovat maksutta kaikkien saatavilla Yle uutisten verkkosivuilla. Koska tutkimusaineistonani oli uutiset, olisi tutkimuksen otanta

voinut olla suurempi ja ajanjakso, jonka väliltä uutiset oli kerätty, olisi voinut olla laajempi. Lisäksi olisin voinut tarkastella tutkimuksessa myös muiden medioiden kuin Ylen uutisia, mikä olisi voinut vaikuttaa myönteisesti tutkimustulosten siirrettävyyteen.

Lincolnin ja Guban (1985) mukaan tutkimuksen siirrettävyyttä voidaan parantaa varmistamalla se, että tutkimus on toteutettu ja kuvattu riittävän laajasti ja tiheästi. Esimerkiksi tutkimuksen otannan tulee olla tarkoituksenmukainen (Lincoln & Guba, 1985). Koska kandidaatintutkielma on tutkimuksena melko suppea, tulini tutkimusprosessin aikana siihen lopputulokseen, että 24 uutista kattava aineisto on tutkielmaan riittävä ja että viiden kuukauden, 1.5.2023–30.9.2023, mittainen ajanjakso tarjoaa tarvittavan laajan otannan kandidaatintutkielmaa varten. Yle uutisten valikoitumista ainoaksi aineistoksi perustelin sillä, että Yle julkaisee sekä paikallisuutisia ympäri Suomen että koko maata käsitteleviä uutisia. Lisäksi suomalaiset luottavat Yleen median poikkeuksellisen paljon ja Ylen maksuttomat uutiset ovat laajemman yleisön tavoitettavissa kuin maksumuurin takana olevat uutiset.

Tutkimuksen varmuudella Eskola ja Suoranta (1998) tarkoittavat sitä, että tutkijan tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon tekijät, jotka voivat vaikuttaa tutkimukseen ennustamattomasti. Lincolnin ja Guban (1985) mukaan tutkimuksen uskottavuutta parantaa tutkimukseen sitoutuminen, esimerkiksi se, että tutkijalla on aikaa tutkimuksen tekemiseen. Tämän tutkielman tutkimusprosessissa olen kiinnittänyt huomiota mahdollisiin ennakoimattomiin tilanteisiin varaamalla tutkimusprosessille aikaa, suunnittelemalla ja seuraamalla tutkimusprosessin kulkua sekä asettamalla prosessille sopivia välitavoitteita. Merkittäviä ennakoimattomia tilanteita, jotka olisivat vaikuttaneet tutkimukseen, ei prosessin aikana tullut.

Eskola ja Suorannan (1998) mukaan tutkimuksen vahvistuvuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen tulokset saavat tukea muista tutkimuksista, joissa on tutkittu samaa ilmiötä. Vaikka median esittämää huolipuhetta varhaiskasvatuksen tilasta ja median esittämiä ratkaisuehdotuksia ongelmiin ei ole kehysanalyysin keinoin ilmeisesti aikaisemmin tutkittu, tässä tutkimuksessa saadut tutkimustulokset myötäilevät hyvin voimakkaasti aikaisemmissa tutkimuksissa saatuja tuloksia siitä, että varhaiskasvatuksen tilanne on nykyisen resurssipulan takia kriittinen.

6.4 Tutkielman merkitys ja jatkotutkimusaiheet

Tässä tutkielmassa luotiin läpileikkaus Ylen uutisten luomaan ajankuvaan varhaiskasvatuksen tilasta, ja tutkimuksen näkökulma oli etenkin varhaiskasvatuksen huolipuheessa ja huoliin esitetyissä ratkaisuihin. Tutkimus tarjoaa pysäytyskuvan varhaiskasvatuksen tilanteesta ja alasta, johon kohdistuu suuria odotuksia, mutta jonka resurssipula on samaan aikaan niin akuutti, että se äärimmäisissä tilanteissa paikoin jo uhkaa lasten terveyttä ja hyvinvointia. Tutkimuksen merkittävin johtopäätös on, että varhaiskasvatus tarvitsee lisäresursseja ja konkreettisia toimenpiteitä. Ongelmia ratkoessa olisi tärkeää kuulla varhaiskasvatuksen ammattilaisia, jotka tuntevat parhaiten arjen haasteet.

Koska tässä tutkimuksessa tarkasteltiin uutisia, olisi erityisen tärkeää jatkotutkimuksessa kuulla suoraan varhaiskasvatuksen ammattilaisia, kuinka he kokevat varhaiskasvatuksen nykytilanteen. Myös median vaikutusten jatkotutkimus olisi tarpeellista: tärkeä jatkotutkimusaihe olisi selvittää, vastaavatko uutisista löydetyt kehykset varhaiskasvatuksen työntekijöiden ajatuksia alan haasteista ja ratkaisuehdotuksista. Jatkotutkimuksessa voisi tarkastella myös sitä, kuinka varhaiskasvatuksen opettajat kokevat negatiivisen uutisoinnin varhaiskasvatuksesta. Vaikuttaako se esimerkiksi heidän sitoutumiseensa alaan? Median vaikuttavuutta olisi mielenkiintoista tarkastella myös huoltajien näkökulmasta ja selvittää, kuinka huoltajat kokevat varhaiskasvatusta koskevan uutisoinnin.

Varhaiskasvatus on ala, joka tarvitsee yhteiskunnallista huomiota ja välittömiä ratkaisuja etenkin resurssipulaan. Näihin kysymyksiin on tärkeää tarttua, koska varhaiskasvatus on liian tärkeä jätettäväksi paitsioon – nyt tehtävien päätösten seuraukset näkyvät vuosien päästä.

LÄHTEET

- Bell, B. T., & Dittmar, H. (2011). Does media type matter? The role of identification in adolescent girls' media consumption and the impact of different thin-ideal media on body image. *Sex roles*, 65, 478–490.
- Eskola, J., & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino.
- Flick, U. (2018). *Designing Qualitative Research*. SAGE Publications.
<https://doi.org/10.4135/9781529622737>
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Northeastern University Press.
- González-Bailón, S. (2017). Decoding the Social World: Data Science and the Unintended Consequences of Communication. *European Journal of Communication*, 33(6), 698–699.
<https://doi-org.libproxy.tuni.fi/10.1177/0267323118814646c>
- Havisalmi, J., & Reunamo J. (2023). Mistä varhaiskasvatuksen kaaoksessa on kysymys? *Journal of Early Childhood Education Research*. 12(2), 51–70.
<https://doi.org/10.58955/jecer.v12i2.120383>
- Heckman, J., Grunewald, R., & Reynolds, A. (2006). The Dollars and Cents of Investing Early: Cost-Benefit Analysis in Early Care and Education. *Zero to Three* 26 (6), 10–17.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Tammi.
- Huovila, T. (1995). *Uutisvuorokausi. Tutkimus medioiden eroista*. Inforviestintä.
- Huovila, T. (2001a). *Uutinen eri välineissä. GSM-sähkeestä taustajuttuun*. Inforviestintä.
- Huovila, T. (2001b). *Uutinen rakentaa kriittisesti*. Yliopistopaino.
- Huovila, T. (2002). Lööppi iskee aikamme julkisuuteen. Teoksessa T. Perko, R. Salokangas & H. Luostarinen (toim.), *Median varjossa*. (s. 196–215). Gummerus.

- Kangas, J., Ukkonen-Mikkola, T., Sirvio, K., Hjelt, H., & Fonsén, E. (2022). "Kun aika ja resurssit eivät riitä tekemään työtä niin hyvin kuin osaisi ja haluaisi sitä tehdä." Varhaiskasvatuksen opettajien käsityksiä työn haasteista ja mahdollisuuksista. *Kasvatus ja aika*, 16(2), 72–89.
<https://doi.org/10.33350/ka.109089>
- Kantonen, E., Onnismaa, E., Reunamo, J., & Tahkokallio, L. (2020). Sitoutuneet, epävarmat ja poistujat – varhaiskasvatuksen opettajaksi opiskelevien sitoutuneisuus työelämään opintojen loppuvaiheessa. *Journal of Early Childhood Education Research*, 9, 2/2020, 264–289.
- Karila, K., Kosonen, T., & Järvenkallas, S. (2017). *Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017–2030*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:30. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Karvonen, E. (2000). Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. *Media & Viestintä*, 23(2), 78–84.
- Klayman, J. (1995). Varieties of Confirmation Bias. *Psychology of Learning and Motivation*, 32, 385–418. [https://doi.org/10.1016/S0079-7421\(08\)60315-1](https://doi.org/10.1016/S0079-7421(08)60315-1)
- Kotimaisten kielten keskus. (n.d.). Kielitoimiston sanakirja. Haettu Marraskuu 13, 2023, osoitteesta <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/>
- Laine, S., Kauppinen, E., & Malm, K. (2023). Johdanto. Teoksessa S. Laine, E. Kauppinen, K. Malm & T. Hoikkala (toim.), *Nuoruus korona-ajan kaupungissa. Tutkimus nuorten vapaa-ajasta, jalkautuvasta nuorisotyöstä ja huolikasauamista*. Nuorisotutkimusverkosto. Verkkojulkaisuja 176.
- Laki lasten päivähoitosta annetun lain muuttamisesta 580/2015. Annettu Helsingissä 8.5.2015. FINLEX.
- Laki lasten päivähoitosta 36/1973. Annettu Helsingissä 19.1.1973. FINLEX.
- Lincoln, Y. S. & Guba E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. SAGE Publications.
- Paananen, M., & Tammi, T. (2017). Työn kuormittavuuden kokemusten, työn tehostamisen ja sairauspoissaolojen moniulotteiset yhteydet lastentarhaopettajan työssä. *Journal of Early Childhood Education Research*, 6(1), 43–60.
- Peltola, M., Suorsa, T., Karhu, J., & Soini, H. (2020). Huoli kytkeytyy osallisuuden rajapintoihin. Ammattilaisen arki oppilashuollon näyttämöillä. *Aikuiskasvatus*, 2/2020, 127–138.

- Perho, H., & Korhonen, M. (2012). Ammatillinen suuntautuminen, persoonallisuuspiirteet sekä työn laatu työuupumuksen, työn imun ja valintatyytyväisyyden tekijöinä. Lastentarhanopettajien 30 vuoden seuranta. Publications of the University of Eastern Finland. *Reports and Studies in Education, Humanities, and Theology*, No 6.
- Pinto, S., Albanese, F., Dorso, C. O., & Balenzuela, P. (2019). Quantifying time-dependent media agenda and public opinion by topic modeling. *Physica A: Statistical Mechanics and Its Applications*, 524, 614–624.
<https://doi.org/10.1016/j.physa.2019.04.108>
- Pulkkinen, H. (2008). *Uutisten arkkitehtuuri. Sanomalehden ulkoasun rakenteiden järjestys ja jousto*. [Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto]. Jyväskylä University Printing House.
- Ranta, S., & Sintonen S. (2023). Varhaiskasvatuksen opettajaopiskelijoiden ajatuksia alaansa liittyvästä uutisoinnista. *Prologi*, 19(2), 6–26.
<https://journal.fi/prologi/article/view/121813/84899>
- Ranta, S., Sajaniemi, N., Eskelinen, M., & Lämsä, T. (2021). Päivähoidosta varhaiskasvatukseen: Pedagogisen toiminnan edellytykset suomalaisessa päivähoidossa ja varhaiskasvatuksessa. *Kasvatus ja aika*, 15(2), 60–72.
<http://dx.doi.org/10.33350/ka.103194>
- Repo, L., Paananen, M., Eskelinen, M., Mattila, V., Lerkkanen M-L., Gammelgård L., Ulvinen, J., Marjanen, J., Kivistö, A., & Hjelt, H. (2020). *Varhaiskasvatuksen laatu arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 15:2019.
- Reunanen, E., Alanne, N., Huovinen, T., Järvi, U., Nevalainen, R., Puolimatka, R., & Vehkasalo, V. (2023). *Uutismedia verkossa 2023. Reuters-instituutin Digital News Report Suomen maaraportti*. Journalismin, viestinnän ja median tutkimuskeskus. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/149682>
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006). *KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu Marraskuu 5, 2023, osoitteesta
<https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/>
- Seppänen, J., & Väliaverronen, E. (2012). *Mediayhteiskunta*. Vastapaino.

- Sirvio, Katja., Ukkonen-Mikkola, T., Kangas, J., Hjelt, H., & Fonsén, E. (2023). "Äänestin jaloillani!" Ammatin vaihtaneiden varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmia työn ja toimintakulttuuriin muutokseen. *Työelämän tutkimus*. 21(1), 84–108. <https://doi.org/10.37455/tt.111478>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021). *Varhaiskasvatus 2020: Varhaiskasvatukseen osallistuneista lapsista enemmistö osallistui kunnan kustantamaan päiväkotitoimintaan*. Tilastoraportti 32/2021. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021092747152>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2023). *Äitien kotihoidon tuen käytössä näkyvät niin työtilanne kuin hoivaihanteet – Perhevapaakyselyn 2022 tuloksia*. Tutkimuksesta tiiviisti 7/2023. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/146075/URN_ISBN_978-952-408-033-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2017). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö*. Haettu Marraskuu, 3, 2023, osoitteesta <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Annettu Helsingissä 13.7.2018. FINLEX.
- Vilkka, H. (2021). *Tutki ja kehitä*. PS-kustannus.

LIITTEET

Liite 1: Tutkimuksen uutisaineisto

- Auvinen, A. (2023, Toukokuu 4). Kaksivuotisen esiopetuksen väliraportti paljastaa karuja faktoja: Lapsen tausta vaikuttaa oppimiseen jo reilusti ennen kouluikää. *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20029895>
- Hankaniemi, A. (2023, Heinäkuu 17). Lempäälä alkaa maksaa niin paljon lasten kotona hoitamisesta, että lähes 200 perhettä haluaa jäädä kotiin. *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20041263>
- Heikinmatti, A. (2023, Toukokuu 23). Lastenhoitaja Terhi Pesola: "Työtä tehdään myös rahan takia, ei vain rakkaudesta lajiin". *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20032984>
- Hirvonen, H. (2023, Syyskuu 14). Lapsiperheet saavat vaikuttaa, otetaanko päivähoidon palveluseteli Kaarinassa käyttöön. *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20050243>
- Holopainen, H. (2023, Elokuu 25). Pietarsaassa kipuillaan riittämättömien varhaiskasvatustilojen kanssa – voisiko tyhjillään seisovasta Ristikarin koulusta olla apua? *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20046910>
- Joensuu, J. (2023, Elokuu 23). Yhä useampi lapsi viedään päivähoitoon alle 1-vuotiaana myös Satakunnassa. *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20046380>
- Kaski, H. (2023, Heinäkuu 18). Saman katon alle taas yli 200 lasta – kysyimme, miksi Jyväskylä keskittää varhaiskasvatusta jättiyksiköihin. *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20040750>
- Kaski, H. & Pallonen, K. (2023, Syyskuu 14). Kuinka löytää oma lapsi isolta pihalta helposti? – Jättipäiväkodissa ratkotaan arkisia pulmia. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20049652>

Komulainen, K. (2023, Toukokuu 29). Tähän päiväkotiin miehet haluavat tulla töihin, ja syy on ehkä sen johtajan sukupuoli – miesten puuttuminen näkyy erilaisuuden puutteena. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20032096>

Kotilainen, V. (2023, Syyskuu 1). Jyväskylä aikoo sulkea kuusi lähikoulua - opetukseen ja varhaiskasvatukseen kaavaillaan suuria säästöjä. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20048031>

Laakso, L. (2023, Elokuu 23). Yksivuotiaat täyttävät päiväkodit nyt myös Suomessa – muutos vaatii lisää henkilökuntaa ja kantajia. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20045434>

Laitinen, T. (2023, Toukokuu 22). Pilke Niittylahdenranta Joensuussa on saanut huomautuksen Itä-Suomen aluehallintovirastolta. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20032848>

Lassheikki, P. (2023, Toukokuu 19). Varhaiskasvatuksen vaikea opettajapula enteilee palkkakilpailua – Tammela houkuttelee opettajia poikkeuksellisen kovalla palkalla. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20032029>

Lehtola, J. (2023, Toukokuu 31). Vatsakramppeja, paniikkikohtauksia, itkua ja potkuja – asiantuntija kertoo, milloin pitää huolestua lasten päiväkotioireiluista. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20033051>

Mehtonen, J. (2023, Syyskuu 8). Kemin suunnitelma karsia rajusti kouluverkkoa herättää sekä toivoa että huolta. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20049331>

Mäentausta, R. (2023, Toukokuu 25). Varhaiskasvatuksen opettajille jopa yli 200 euroa lisää kuukausipalkkaan – Saarijärvi keräsi kolikot kasaan. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20033277>

Niemi, P. (2023, Syyskuu 22). Heinola sopeuttaa varhaiskasvatustaan lapsimäärään. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20051402>

Rantanen, A. (2023, Syyskuu 13). Viitasaari alkaa maksaa vaaterahaa varhaiskasvatuksen työntekijöille. *YLE*.

<https://yle.fi/a/74-20049852>

- Siirilä, M. (2023, Elokuu 17). Rannikko-Pohjanmaan kunnat hakevat varhaiskasvatuksen ammattilaisia töihin yhteiskampanjalla: "On kaikkien etu, että teemme tämän yhdessä". *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20045645>
- Tahkokorpi, M. (2023, Syyskuu 22). Kouvola harkitsee lasten vuorohoidon karsimista pienimmistä päiväkodeista. *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20051479>
- Tanninen, J. (2023, Kesäkuu 20). Sastamalassa varhaiskasvatuksen paikkapula on odotettua pahempi: lisätilaa havitellaan entisestä Hopun koulusta. *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20037197>
- Toivonen, T. & Nousiainen, I. (2023, Elokuu 1). Hallituksen aie lakkauttaa aikuiskoulutustuki on surkea juttu päiväkodeille, sanovat asiantuntijat – ammattiliitto: "Yksi hulluimpia ideoita". *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20043200>
- Vihanta, A. (2023, Syyskuu 22). Kannuksessa aiotaan siirtää päiväkodit saman katon alle uudisrakennukseen. *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20051427>
- Väisänen, R. (2023, Syyskuu 20). Etelä-Karjalan kunnat kilpailevat lapsiperheistä poistamalla päivähoitomaksuja – nyt vuorossa on Ruokolahti. *YLE*.
<https://yle.fi/a/74-20051158>